บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะการฟัง-พูดภาษาเยอรมันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยลำดับเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาเยอรมัน)
2. ทักษะการฟัง
3. ทักษะการพูด
4. ทฤษฎีการประเมิน
5. การพัฒนารูปแบบการประเมิน
6. การประเมินผลทางภาษาตามสภาพจริง
7. การวิจัยและพัฒนา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาเยอรมัน)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลักการเป็นทิศทางในการออกแบบหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้สำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานความเป็นไทยควบคู่ความเป็นสากล เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ

เพื่อให้เป็นเป้าหมายที่ชัดเจนตรงกันในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติ ความสามารถในการสื่อสาร การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะชีวิตและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี นอกจากนั้นยังได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ เป็นอยู่พอเพียง รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ได้กำหนดองค์ความรู้ ทักษะสำคัญและคุณลักษณะที่สำคัญ ที่เป็นจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ดังนี้ ความรู้ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรม การใช้ภาษา ต่างประเทศในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพ

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม ใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก รวมทั้งสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาเยอรมันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐานที่ 1.1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องจัดให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่เน้นทักษะการฟังและการพูด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาเยอรมัน มาตรฐานที่ 1.1.2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้ภาษาเยอรมัน
1. พูด/เขียนโต้ตอบด้วยคำสั้นๆ ง่ายๆ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เรื่องต่างๆ ใกล้ตัว และสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน	ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างบุคคล ประโยค/ข้อความที่ใช้แนะนำตนเอง เพื่อน และบุคคลใกล้ตัวและสำนวนการตอบรับ การแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง กิจกรรม สถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ตัวอย่าง sich und andere mit Namen vorstellen: Begrüßung, Name, Alter, Herkunft, Adresse, ... - Hallo! Mein Name ist ... - Ich bin ... Jahre alt. - Ich komme aus ... - Ich wohne in .... - usw. Familie: Familienmitglieder (Vater, Mutter, Bruder, Schwester) Freizeit: - Was machst du gern in der Freizeit? - Was sind deine Hobbys? - Mein Hobby ist .... - In der Freizeit spiele ich gern ... - Ich mag Jazz / Musik / ... Einkaufen: - Was kostet das? / Was kosten die Bananen? - Was macht das zusammen? - Was darf es sein? - Ich suche / hätte gern einen / ein / eine ... Essen und Trinken: - Was isst / trinkst du gern? - Was isst du zum Frühstück / am Morgen?
2.ใช้คำสั่ง คำขอร้อง คำขออนุญาต และให้คำแนะนำง่ายๆ	คำสั่ง คำขอร้อง คำขออนุญาต และคำแนะนำที่มี 2-3 ขั้นตอน ตัวอย่าง Imperativ: - Geh mal in die Schule!

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้ภาษาเยอรมัน
	- Dusch dich doch! Modalverben: - Darf / Kann ich hinein / hinaus gehen? - Ich muss mal.
3.พูดและเขียนแสดงความต้องการของตนเอง และขอความช่วยเหลือในสถานการณ์ง่ายๆ	คำศัพท์ สำนวนภาษา และประโยคที่ใช้บอกความต้องการ ขอความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ ตัวอย่าง - Ich möchte / will (nicht / kein ...) ein Heft. - Darf / Kann ich ein Eis essen? - Ja, gern / bitte. - Leider (nicht). - Vielleicht.
4.พูดและเขียนแสดงความต้องการของตนเอง เพื่อน ครอบครัว และเรื่องใกล้ตัว	คำศัพท์ สำนวนภาษา ประโยค และข้อความที่ใช้ในการขอและให้ข้อมูล บรรยาย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัว ตัวอย่าง Familie: Familienmitglieder (Vater, Mutter, Bruder, Schwester) - Ich habe zwei Geschwister. ... Schule: Schulsachen, Schulfächer, Stundenplan - Das ist ein(e) / kein(e) / (nicht) mein(e)... - Am Montag um 9 Uhr haben wir Deutsch ... - Mein Lieblingsfach ist Musik ... Freizeit: - Was machst du gern in der Freizeit? - Was sind deine Hobbys? - Mein Hobby ist .... Einkaufen: - Was kostet das? / Was kosten die Bananen? - Was macht das zusammen? - Ich suche / hätte gern einen / ein / eine ... Essen und Trinken: - Was isst / trinkst du gern? - Was isst du zum Frühstück / am Morgen?

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, 2556

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เมื่อพิจารณาจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในการเรียนรู้ และจากเป้าหมายในการเรียนภาษาต่างประเทศที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียนสื่อสารได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาเยอรมันชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต้องจัดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา โดยเน้นการฝึกทักษะเพื่อการสื่อสาร ส่วนการเรียนรู้ทักษะการฟังนักเรียนต้องสามารถปฏิบัติหรือโต้ตอบสิ่งที่ได้ฟังได้

ทักษะการฟัง

การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งนอกเหนือจากปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคมจึงต้องมีการติดต่อสื่อสารในการทำกิจกรรมต่างๆด้วยกัน ในการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลประกอบด้วยทักษะการสื่อสาร 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน จากทักษะการสื่อสารทั้งหมด ทักษะการฟังเป็นทักษะเบื้องต้นในทักษะภาษาทั้งสี่ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้สามารถเข้าใจภาษาพูด เป็นพื้นฐานในการรับรู้ภาษาและทำให้สามารถปฏิสัมพันธ์ในการพูดสื่อสารได้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะการฟังดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความหมายของทักษะการฟัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การฟังมิใช่แค่การได้ยินเสียงเท่านั้น ในกระบวนการฟังมีผู้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

สมลักษณะ สว่างโรจน์ (2541 : 17) ได้ให้ความหมายของการฟังว่า หมายถึง กระบวนการของการเคลื่อนไหว โดยเริ่มจากเมื่อเราได้ยิน หรือสังเกตสิ่งที่พูดออกมา แล้วนำข้อมูลมาเก็บและเทียบเคียงกับข้อมูลที่มีอยู่ก่อนจะเริ่มแสดงปฏิกิริยากลับไป และ Halliday (1970 อ้างถึงใน สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2540) ได้กล่าวว่า การฟังคำพูดหรือฟังเสียงมิใช่มุ่งเฉพาะความหมายอย่างเดียว แต่เป็นการที่ผู้ฟังฟังคำพูด หรือเสียงและเข้าใจความหมายในสิ่งที่ผู้พูดพูด ผู้ฟังที่ดีคือเข้าใจว่าผู้พูดพูดอะไร และผลที่พูดนั้นหมายถึงอะไร ในขณะที่ประยงค์ กลั่นฤทธิ์ (2556 : 103) ได้ให้ความหมายของทักษะการฟังในมิติการเรียนภาษาต่างประเทศว่า หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการฟังภาษาต่างประเทศได้อย่างเข้าใจบริบทของภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยการฝึกฝนไวยากรณ์ คำศัพท์และการออกเสียง ในการสอนภาษาแบบฟังพูดถือว่า การฟังเป็นทักษะเบื้องต้นในทักษะทางภาษาทั้งสี่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

ส่วนใหญ่จะเป็นการฟังบทสนทนาสั้น ๆ ในการนำเสนอและฝึกรูปแบบของภาษา สอดคล้องกับเฉลิม ทองนวล (2557 : 19) ที่ให้นิยามทักษะการฟังในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในลักษณะเดียวกัน ซึ่งการฟังจะนำไปสู่ทักษะต่อๆ ไป เช่น การพูด การอ่าน และการเขียน นอกจากนั้นยังได้แบ่งลักษณะการฟังในบริบทของการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับเริ่มต้น เน้นการฟังเสียง คำ วลี แล้วสามารถออกเสียงได้ถูกต้อง รู้จักสังเกต และจับได้ว่าเสียงต่างๆ มีความแตกต่างกันอย่างไร และระดับที่สองเป็นการฟังประโยคและเรื่องราวเพื่อความเข้าใจ ดังนั้นทักษะการฟังจึงหมายรวมถึงการฟังเสียง พยางค์ คำศัพท์ ประโยค การสนทนาและการฟังแล้วเข้าใจได้

จากความหมายของการฟังข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าการฟังเป็นการรับสารจากผู้อื่นด้วยการได้ยินเสียง จากนั้นแปลออกเป็นความหมาย จนเกิดความเข้าใจในสิ่งนั้นจนนำไปสู่การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบกลับไป

นอกจากนั้นในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ทักษะการฟังยังเป็นทักษะพื้นฐานหรือทักษะแรกในการเรียนรู้เสียง พยางค์ คำศัพท์ ประโยค การสนทนาจนเกิดความเข้าใจจากการฟัง ในกระบวนการเรียนรู้ภาษา การฟังจะอยู่ในขั้นของการรับรู้และเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาไปสู่การเรียนรู้และทักษะอื่นๆ ต่อไป ดังนั้นทักษะการฟังจึงเปรียบเสมือนขั้นแรกในกระบวนการสื่อสารที่มีความสำคัญมากทักษะหนึ่ง

2. กระบวนการในการฟัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จากความหมายของการฟังที่กล่าวว่าเป็นการแปลเสียงที่ได้ยินจนเกิดเป็นความเข้าใจ การฟังมีลำดับขั้นตอนเป็นกระบวนการดังที่ Kline (2008 : 15-16) ได้สรุปไว้ดังนี้

การฟังเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารทั้งหมด การฟังเป็นกระบวนได้รับฟัง ได้ยินและเข้าใจข้อความที่มาในรูปของสื่อทางเสียง ซึ่งส่วนใหญ่จะรวมถึงการรับรู้และจดจำ ดังจะเห็นได้จากลำดับขั้นตอนการฟังจากภาพที่ 1 กระบวนการฟังเริ่มจาก การได้ยิน จากนั้นเป็นความตั้งใจในการฟังสิ่งที่ได้ยินและทำความเข้าใจตามลำดับ จากนั้นอาจจะมีหรือไม่มีการตอบสนองหรือการจดจำ เช่น ความต้องการของผู้ฟังในการโต้ตอบทันทีหรือจดจำข้อความเพื่อจะตอบสนองในภายหลัง ในช่วงเวลาที่ยังไม่มีการตอบสนองรวมทั้งการจดจำยังไม่มีความจำเป็น ยกตัวอย่างเช่น หากมีคนบอกว่า “เดินระวังๆ ” เราไม่มีความจำเป็นต้องจดจำข้อความนั้นหลังจากที่เราทำตามสิ่งที่รับฟังแล้ว

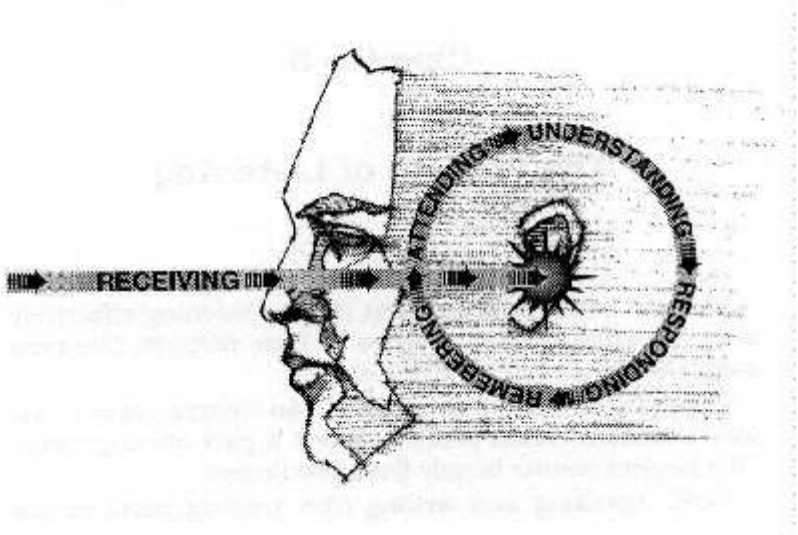

แผนภาพที่ 1 ลำดับขั้นตอนการฟัง ที่มา : John A Kline, 2008

นอกจากนั้นอวยพร พานิช (2548 : 32) ได้กล่าวว่าถึงกระบวนการฟังว่า การฟังเป็นกระบวนการทีเกิดขึ้นต่อเนื่องกัน 5 ระดับ ได้แก่

2.1 การได้ยินเสียงที่มากระทบโสตประสาท (Hearing) เสียงพูดหรือเสียงใดๆ จะผ่านหูไปกระทบประสาท ในขั้นนี้ยังไม่เรียกว่า การฟัง เพราะการฟังนั้นกินความไปถึงการรับรู้และเกิดความเข้าใจต่อไปด้วย

2.2 การมีสมาธิต่อสิ่งที่เราได้ยินนั้น (Concentration) เมื่อเสียงกระทบโสตประสาท และเราพุ่งความสนใจที่จะฟัง เราก็สามารถรับรู้เรื่องราวหรือสาระที่เกิดจากเสียงนั้นได้

2.3 การเข้าใจสิ่งที่ได้ยิน (Comprehension)

2.4 การตีความสิ่งที่ได้ยินตามความคิด ความรู้ และประสบการณ์ของผู้ฟัง (Interpretation)

2.5 การตอบสนองต่อสารที่ได้ยิน (Reaction)

สรุปได้ว่ากระบวนการฟังประกอบด้วย การได้ยินเสียง การตั้งใจฟังสิ่งที่ได้ยิน การเข้าใจสิ่งที่ได้ยิน การตีความสิ่งที่ได้ยิน และการตอบสนองหรือไม่ตอบสนองกลับต่อสิ่งที่ได้ยิน

สถาบันวิทยบริการ มหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3. ความสำคัญของทักษะการฟัง

การฟังในชีวิตประจำวันทำให้เราได้รับรู้เรื่องราวข้อมูลความรู้ข่าวสารต่างๆ เป็นกระบวนการรับสารที่สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่าน การพูด และการเขียนต่อไป กุศยา แสงเดช (2545 : 132) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการฟังไว้ว่า เป็นทักษะที่สำคัญที่สุดที่จะนำไปสู่ทักษะต่อ ๆ ไป ได้แก่ การพูด การอ่าน และการเขียน โดยได้แยกการฟังออกเป็นสองระดับ คือ ระดับเริ่มต้น เน้นการฟังเสียง คำ วลี แล้วสามารถออกเสียงได้ถูกต้อง รู้จักสังเกตและจับได้ว่าเสียงต่างๆ มีความแตกต่างกันอย่างไร ระดับที่สอง เป็นการฟังประโยคและเรื่องราวเพื่อความเข้าใจ ดังนั้น การฝึกทักษะการฟังจึงประกอบไปด้วยการฟังเสียง พยางค์ คำศัพท์ ประโยค การสนทนา และฟังเรื่องแล้วเข้าใจได้ นอกจากนั้นทักษะการฟังยังมีความสำคัญในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ดังนี้ Finocciaro and Brumfit (1983 : 140) ได้สรุปไว้ว่า โดยปกติกระบวนการของการสื่อสารโดยเฉพาะการฟัง จะมีปฏิสัมพันธ์และเกิดควบคู่กันกับการพูด มีเพียงบางสถานการณ์ที่จะพบว่า การฟังเป็นทักษะที่แยกออกเพียงตามลำพัง และไม่ต้องปฏิสัมพันธ์กับทักษะอื่น ๆ เช่น การฟังคำบรรยาย การดูภาพยนตร์ ละคร หรือการฟังรายการวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์ที่กล่าวมานั้น ความเข้าใจในการฟังไม่ได้แยกอยู่อย่างเดี่ยวๆ แต่ผู้ฟังจะต้องใช้ความรู้ในด้านกฎเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์สังคมของการพูดเพื่อจะได้คาดเดาสิ่งที่จะได้ยิน และใช้ความสามารถในการตีความสิ่งที่ได้ยินบนพื้นฐานทางวัฒนธรรม ไวยากรณ์ คำศัพท์ และเสียงที่ได้ยินในภาษาที่นำมาใช้ในการสื่อสาร สอดคล้องกับข้อมูลเวลาของกิจกรรมการสื่อสารของมนุษย์ในชีวิตประจำวันจาก Kline (2008 : 1-2) ซึ่งได้กล่าวว่าการฟังเป็นทักษะการสื่อสารที่ถูกละเลย ในขณะที่เราทุกคนมีการเรียนการสอนในการอ่าน เขียนและพูด แต่ในด้านการฟังมีน้อยมาก แต่มีงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าเวลาที่มนุษย์ใช้ในกิจกรรมสื่อสารมีถึงร้อยละ 70 ของเวลาที่เราตื่น และสัดส่วนการสื่อสาร ร้อยละ 10 ใช้ในการเขียน ร้อยละ 15 ในการอ่าน ร้อยละ 30 ในการพูด และร้อยละ 45 ในการฟัง

ในการเรียนการสอนการฟังยังมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลภาษาที่หลากหลายและมีคุณค่า เป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้เรียนได้เกิดข้อคิดเห็นด้วยตนเองทีละเล็กทีละน้อยว่าภาษามีระบบอย่างไร ความรู้ที่ได้นี้จะเป็นพื้นฐานให้ผู้เรียนนำภาษาไปใช้ได้ด้วยตนเองในที่สุด โดยทั่วไปผู้เรียนภาษามีความสามารถในการเข้าใจภาษามากกว่าการพูด จะเห็นได้จากเด็กเล็กที่เริ่มเรียนภาษาที่เป็นภาษาแม่ เด็กจะสามารถสนองตอบต่อภาษาได้ก่อนการพูด ผู้ที่เรียนภาษาต่างประเทศก็เช่นกัน คือผู้เรียนจะมีระยะของการเงียบ ซึ่งเป็นระยะที่ผู้เรียนจะฟังอย่างเดียวเป็นส่วนใหญ่ ในขณะเดียวกันก็จะรวบรวมความคิด และสร้าง

กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ของตนเอง ซึ่งกฎเกณฑ์เหล่านี้จะมีการปรับเปลี่ยน หรือขยายเพิ่มเติม เมื่อได้รับภาษาเข้ามามากขึ้น ผู้เรียนที่กำลังเรียนภาษาใหม่ไม่ควรถูกกำหนดให้พูดหรือเขียน จนกว่าจะมีความพร้อมที่จะพูดหรือเขียนได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ (ซาร่า ฟิลลิป. 2545 : 31-32)

สรุปแล้วในชีวิตประจำวัน มนุษย์ใช้ทักษะการฟังมากที่สุด จึงถือว่าเป็นทักษะที่มีความสำคัญ การฟังทำให้ได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ ที่หลากหลายและมีประโยชน์นำไปสู่การพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวันทั้งเรื่องส่วนตัว เรื่องการงาน หรือเรื่องการเรียน ซึ่งทักษะการฟังในการเรียนรู้เป็นการรับสารที่เป็นทักษะแรกที่ได้ฝึกฝน เป็นการสั่งสมความรู้ จนนำไปสู่ทักษะอื่นๆ อีกต่อไป ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐานในการเรียนทักษะแรกคือทักษะการฟัง

4. จุดมุ่งหมายในการฟังของการเรียนภาษาต่างประเทศ

ในการเรียนภาษาต่างประเทศ ทักษะการฟังหมายถึงการฟังด้วยความเข้าใจและมีความหมาย หรือมีจุดมุ่งหมาย Anderson and Lapp (1979 อ้างถึงใน อรพิน พจนานนท์, 2537) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการฟังไว้ดังนี้

4.1 ฟังเพื่อแยกแยะหน่วยเสียงและโครงสร้างย่อยของภาษา

4.2 ฟังเพื่อจับเสียง คำ หรือความคิดใหม่

4.3 ฟังรายละเอียดเพื่อตีความและโต้ตอบ

4.4 ฟังเพื่อตอบคำถาม

4.5 ฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

4.6 ฟังเพื่อแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดของผู้พูด

4.7 ฟังเพื่อแยกแยะรายละเอียดที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับประเด็น

4.8 ฟังเพื่อพิจารณารูปแบบในการเขียน ว่าเป็นแบบเล่าเรื่องบรรยายพรรณนา หรืออื่นๆ

4.9 ฟังเพื่อวาดภาพ หรือจินตนาการภาพตามคำบรรยาย

4.10 ฟังเพื่อจัดลำดับเหตุการณ์

4.11 ฟังเพื่อสรุปความคิดเห็นจากข้อมูลที่ได้ฟัง

จากจุดมุ่งหมายในการฟังดังกล่าว ทำให้ทราบว่ามีหลายจุดมุ่งหมายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้มีรูปแบบการเรียนที่แตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ทักษะการพูด

1. ความหมายและความสำคัญของทักษะการพูด

ความเข้าใจในความหมายของความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจในการฝึกทักษะการพูด Bygate (1991: 3) และ Littlewood (1995: 35) ได้ให้ความหมายของความ สามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารสอดคล้องกันว่า หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ในด้านไวยากรณ์และคำศัพท์ในการพูดสื่อสารกับคนอื่นอย่างถูกต้อง รวมทั้งสามารถคาดคะเนความรู้สึกของผู้ฟังเพื่อที่จะเลือกใช้คำพูดให้เหมาะสมกับปริบทของการใช้ภาษาได้เหมาะสมและคล่องแคล่วตามสถานการณ์ทางสังคมFinocciaro and Brumfit (1983 : 140) ได้กล่าวว่า การพูดเป็นทักษะที่มีความซับซ้อนมากกว่าทักษะการฟัง เพราะผู้พูดจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเสียง โครงสร้างทางไวยากรณ์ คำศัพท์และวัฒนธรรมทางภาษา การที่ผู้พูดจะพูดเพื่อนำเสนอข้อมูลต่างๆ ออกไปสู่ผู้ฟังได้นั้น จะต้องใช้ความสามารถหลายอย่าง เช่น ผู้พูดจะต้องใช้ความคิดว่าจะแสดงความคิดอะไรออกมา ไม่ว่าจะเป็นผู้เริ่มบทสนทนา หรือโต้ตอบกับคู่สนทนา ผู้พูดจะต้องใช้อวัยวะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพูด และผู้พูดจะต้องตระหนักถึงความเหมาะสมของตัวภาษาที่แสดงออก ซึ่งรวมไปถึงไวยากรณ์ คำศัพท์ การออกเสียง วัฒนธรรมที่ต้องการแสดงออก ผู้พูดจะต้องคำนึงถึงทำเนียบภาษา ลีลาภาษาที่จำเป็นในการปฏิสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ และเปลี่ยนทิศทางของความคิดจากการโต้ตอบคู่สนทนา ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมามีความเกี่ยวข้องทั้งทางด้านจิตใจและด้านร่างกายของผู้พูดโดยจะเกิดขึ้นอย่างฉับพลันพร้อมๆ กัน ในขณะที่ Scott (1981: 70) กล่าวว่าความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสารคือความสามารถที่ผู้เรียนสามารถตีความในสิ่งที่ได้ฟัง ซึ่งไม่สามารถทำนายได้ล่วงหน้าว่ามีรูปแบบภาษาใดและมีความหมายแบบใด แต่สามารถโต้ตอบด้วยภาษาที่ทำให้เกิดประโยชน์และสะท้อนความตั้งใจในการปฏิสัมพันธ์

สรุปได้ว่า ความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในตีความสิ่งที่ฟังและคาดคะเนความรู้สึกของผู้ฟังเลือกใช้ภาษาในการพูดปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และเหมาะสมและคล่องแคล่วตามสถานการณ์ทางสังคม

2. องค์ประกอบของความสามารถในการพูดเพื่อการสื่อสาร

องค์ประกอบของการพูดเพื่อการสื่อสารมีหลายประการ ซึ่งนักการศึกษาได้ระบุไว้ต่าง ๆ กันดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รวิวงศ์ ศรีทองรุ่ง (2540: 10-11) กล่าวว่า การพูดเป็นการสื่อสารแบบเผชิญหน้าระหว่างบุคคล (Face - To - Face Communication) ดังนั้นการพูดจะประสบความสำเร็จย่อมต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ผู้พูด (Speaker) เป็นผู้สื่อสารไปยังผู้ฟัง จึงต้องแสดงความสามารถในการพูดถ่ายทอดความรู้สึก ข้อคิดเห็น ข้อเท็จจริง ตลอดจนทัศนคติของตนไปสู่ผู้ฟังให้ดีที่สุดเท่าที่ทำได้โดยการรู้จักใช้ภาษา เสียง อากัปกริยา และรู้จักสะสมความคิดอ่านที่มีคุณค่า มีประโยชน์ และรวบรวมการเตรียมความคิดต่าง ๆ เหล่านั้นให้เป็นระเบียบ เพื่อถ่ายทอดให้ผู้ฟังทราบ ผู้ฟังก็จะเข้าใจได้ง่าย ชัดแจ้งและรวดเร็ว

2. สาระ หรือ เนื้อเรื่องที่พูด (Speech) ผู้พูดควรจะพูดเรื่องที่ตนถนัดและมีความรู้สึกในด้านนั้น มีการเตรียมลำดับและการดำเนินเรื่องที่ดีและถูกต้อง

3. ผู้ฟัง (Audience) การสื่อความหมายเป็นขบวนการติดต่อทางสังคมที่มีผู้พูดเป็นผู้ให้ ผู้ฟังเป็นผู้รับ ผู้พูดจะสื่อความหมายได้ตรงเป้าหมายยิ่งขึ้นหากรู้จักวิเคราะห์ผู้ฟัง

4. เครื่องมือในการสื่อความหมาย (Communication Channel) สิ่งที่ช่วยถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดไปให้คนฟัง เช่น เสียง สีหน้า อากัปกริยา ท่าทาง และอาจรวมไปถึงโสตทัศนูปกรณ์อื่น ๆ

5. ความมุ่งหมายหรือผลที่เกิดจากการพูด การพูดทุกชนิดจะต้องมีจุดมุ่งหมายหรือผลที่เกิดขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ผู้พูดที่มีประสิทธิภาพควรต้องมีความสามารถในการพูดอันหลากหลาย ซึ่งจำเป็นต้องมีความสามารถในด้านต่างๆ ตามแนวคิดของ Canale and Swain (1980: 1-47) ดังนี้

1. ความสามารถด้านไวยากรณ์ (Grammatical Competence) ความสามารถด้านไวยากรณ์ หมายถึงความสามารถที่จะเข้าใจในหน้าที่ของไวยากรณ์หรือตัวภาษา อัน ได้แก่ เสียง คำศัพท์ รูปแบบประโยค เมื่อผู้พูดมีความเข้าใจในด้านนี้แล้วผู้พูดสามารถเลือกใช้ประโยคในการพูดเพื่อสื่อสารได้ถูกต้องตามความต้องการ เช่น ถูกต้องตามรูปกาลโดยปราศจากความลังเลและเกิดความคล่องแคล่วในการพูด

2. ความสามารถด้านภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic Competence) นอกเหนือจากความสามารถด้านไวยากรณ์แล้ว ความสามารถทางภาษาศาสตร์สังคมสามารถช่วยให้ผู้พูดเลือกรูปแบบภาษาให้สัมพันธ์กับวาทะพฤติกรรม (Speech Acts) ได้ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและเพื่อจุดประสงค์ในการส่งสาร ผู้พูดที่มีความสามารถทางด้านนี้สามารถใช้ภาษาแตกต่างไปตามประเภทของการพูด เช่น การโต้วาที

การอภิปรายและการฟังคำบรรยาย เป็นต้น

3. ความสามารถด้านการใช้ความสัมพันธ์ของข้อความหรือการเชื่อมประโยค (Discourse competence) ผู้พูดควรมีความรู้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประโยคตามหลักภาษาความ สามารถด้านนี้ทำให้ผู้พูดสามารถใช้ภาษาในการสนทนาได้ตามลำดับก่อน-หลัง และรักษาการสนทนาให้ดำเนินต่อไป ตลอดจนสำนวนที่ผู้พูดใช้แสดงความคิดเห็นต้องมีความสัมพันธ์กัน

4. ความสามารถด้านกลวิธีในการสื่อสาร (Strategic Competence) นอกเหนือจากความสามารถทั้ง 3 ประการดังกล่าวแล้ว ผู้พูดควรมีความสามารถด้านกลวิธีในการสื่อสาร ซึ่งทำให้ผู้พูดขยายขีดความสามารถในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผู้พูดสามารถใช้กลวิธีในการจัดการกับความบกพร่องด้านไวยากรณ์ของตนเพื่อช่วยให้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของความสามารถในการพูด ได้แก่ ความสามารถที่ผู้พูดสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องในด้านการออกเสียง ความพยายามในการเลือกใช้คำศัพท์ ไวยากรณ์ในการพูดสื่อสารเพื่อให้มีความเหมาะสมทางสังคม รวมทั้งความสามารถใช้คำเชื่อมข้อความและความสามารถในการเลือกใช้กลวิธีในการสื่อสารเพื่อแก้ไขจุดบกพร่องเพื่อสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว และเป็นที่เข้าใจของผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ทฤษฎีการประเมิน

การประเมินมีความสำคัญในกระบวนการศึกษา เป็นกระบวนการที่ทำให้ได้ข้อมูลในการตัดสินคุณค่าสิ่งต่าง ๆ โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน ผู้วิจัยจึงนำเสนอเกี่ยวกับทฤษฎีการประเมิน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความหมายของการประเมิน

การประเมินมีคำที่เกี่ยวข้องในความหมายภาษาอังกฤษคือ Evaluation และ Assessment ซึ่งทั้งสองคำนี้มีความหมายใกล้เคียงกัน และอาจทำให้สับสน ในส่วนแรกของเนื้อหาจึงเป็นการศึกษาความหมายจากนักการศึกษาดังนี้

ชนาธิป พรกุล (2557 : 214-216) สมนึก ภัททิยธนี (2553 : 3-4) และสภาสถาบันราชภัฏ (2545 : 8) ได้ให้ความหมาย Assessment หรือการประเมินไว้สอดคล้องกันว่า เป็นกระบวนการเก็บข้อมูลในด้านต่างๆ ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อนำข้อมูลไปใช้ตัดสินตีค่า ในทางการศึกษา Assessment ในปัจจุบันเป็นการผสมผสานระหว่างการวัดผล การ

ประเมินผล และการจัดการเรียนการสอน เป็นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน เน้นการเรียนรู้จากสภาพจริง ไม่ได้มุ่งเปรียบเทียบกับพัฒนาการของนักเรียนคนอื่นๆ หรือการตัดสินได้-ตก Assessment มักใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินตนเอง (Self-Assessment)การประเมินผลงาน (Performance Assessment) จะทำในเวลาใดก็ได้ ทั้งการวัดผลก่อนสอน (Diagnostic Assessment) การวัดผลระหว่างสอน (Formative Assessment) และการวัดผลหลังสอน (Summative Assessment) การประเมินต้องมีการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสิ่งที่จะประเมิน แล้วจึงตีค่าของสิ่งนั้นออกมา โดยผลลัพธ์ที่ได้มิได้นำมาตัดสินสรุปผล แต่ต้องการตีค่าให้เห็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ของสิ่งนั้น ๆ เพื่อจะได้นำไปพัฒนาสิ่งนั้นต่อไป

ศิริชัย กาญจนวาสี (2554: 13-21) ได้เสนอพัฒนาการของความหมายการประเมิน โดยในระยะแรกการวัดและการประเมินมีความหมายเดียวกัน ในระยะนั้นถือว่าการประเมินเป็นการวัดผล (Measurement) ต่อมาการประเมินมีระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ เท่ากับเป็นการมองว่าการ ประเมินเป็น การวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ในระยะต่อมาการประเมินจะต้องมีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง “ผลที่ได้กับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้” (Determining Congruence) ได้รับการยอมรับและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการประเมินผลสืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน จากนั้นมีการพัฒนาความหมายใหม่ของการประเมินเป็น “การประเมินหมายถึง กระบวนการระบุและเสนอสารสนเทศเพื่อช่วยการตัดสินใจ (Assist Decision Making) กิจกรรมการประเมินที่ “การบรรยายอย่างลุ่มลึก” (Description or Portrayal) ทำให้ได้สารสนเทศที่สนองความต้องการและความสนใจของผู้ใช้ จนถึงในยุคปัจจุบันที่การนิยามการประเมิน คือ การตัดสินคุณค่า สอดคล้องกับการนิยามความหมายจากรัตนะ บัวสนธ์ (2555 : 8-10) ชนาธิป พรกุล (2557 : 219) สำราญ มีแจ้ง และ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2556 : 2) สรุปได้ว่าการประเมินหมายถึง กระบวนการใช้ดุลยพินิจ (Judgement) และหรือค่านิยมและข้อจำกัดต่างๆ ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและคุณประโยชน์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ข้อมูล (Data) และเกณฑ์ (Criterion) ซึ่งข้อมูลได้มาจากกระบวนการวัด ส่วนเกณฑ์นั้นหมายถึงหลักที่ใช้ยึดสำหรับการตีค่า โดยเกณฑ์จะประกอบด้วยเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criterion) และเกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criterion) เกณฑ์สัมบูรณ์ หมายถึง หลักที่กำหนดไว้ล่วงหน้าชัดเจนตายตัว เมื่อจะทำการประเมินสิ่งใดก็นำข้อมูลของสิ่งนั้นมาวิเคราะห์จัดระบบและเทียบเคียงกับหลัก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นั้น หรือเปรียบเป็นการประเมินอิงเกณฑ์ ส่วนเกณฑ์สัมพัทธ์ เป็นหลักที่นำมาตีค่า โดยการนำสองสิ่งมาเปรียบเทียบกัน ถ้าสิ่งใดเหนือกว่าก็ตัดสินใจให้เป็นสิ่งนั้น เปรียบเป็นการประเมินแบบอิงกลุ่ม นอกจากนั้นการประเมินยังมีการให้ความหมายในเชิงกระบวนการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งหมายถึงกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ เพื่อช่วยให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจได้ตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีวิธีการค้นคว้าหาความรู้ความจริงเกี่ยวกับสิ่งที่ประเมินอย่างเป็นขั้นตอนมีเหตุมีผลในการดำเนินงาน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่นำไปใช้ในการตัดสินสิ่งที่จะทำการประเมิน ซึ่งข้อมูลนั้นได้มาจากการใช้เครื่องมือหรือวิธีการอย่างหลากหลาย เช่น แบบสำรวจรายการ มาตรประมาณค่า แบบสอบถาม แบบทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์และแฟ้มสะสมงานเป็นต้น

การประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญในการวัด สมนึก ภัททิยธนี (2553 : 9) และกิ่งแก้ว อารีรักษ์ (2544 : 13) ให้แนวคิดเรื่องการประเมินผลในการจัดการเรียนการสอนมีความหมายสอดคล้องกันว่า Evaluation เป็นการวัดผลเพื่อประเมิน การวัดจะนำผลที่ได้มาตัดสิน หรือสรุปคุณภาพของการจัดการศึกษาว่ามีประสิทธิภาพสูงหรือต่ำ หลักสูตรเหมาะสมหรือไม่ ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร รวมทั้งนำไปวิเคราะห์ผลบางอย่าง เช่น เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลเหมาะสมหรือไม่ เป็นต้น ทั้งนี้การประเมินผลจะประกอบด้วยกระบวนการที่ครูผู้สอนใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน เพื่อการตัดสิน ใจดำเนินการ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง การประเมินเน้นที่การนำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุง ตัดสินใจในกระบวนการ โดยต้องระบุตัวบ่งชี้ หรือตัวชี้วัด กระบวนการเหล่านี้จะประกอบด้วยการทดสอบที่หลากหลายเพื่อตัดสินคุณค่าที่เป็นการตอบคำถามที่ว่า นักเรียนเรียนได้ดีเพียงไร

จากคำนิยามการประเมินหรือการประเมินผล สรุปว่าการประเมิน (Assessment) เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูล ศึกษาและตีความเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสิน หรือตีค่าพัฒนาการจากเกณฑ์การวัดการประเมิน ซึ่งผลที่ได้จะไม่นำมาสรุปผล แต่จะเป็นการตีค่าให้เห็นข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปพัฒนาสิ่งที่ได้รับการประเมินต่อไป หรือนำไปสู่การประเมินคุณค่าต่อไป ส่วนการประเมินผล (Evaluation) เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการวัดผลประเมินผล เป็นการวินิจฉัยหรือตัดสินคุณค่า มีการกำหนดเกณฑ์พิจารณาหรือมาตรฐาน และผลการประเมินที่ชัดเจน และเป็นลักษณะการตัดสินประเมินผลลำดับสุดท้ายในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2. ปรัชญาการประเมิน

นอกเหนือจากการรับรู้นิยามความหมายของการประเมินทำให้ทราบถึงกระบวนการและจุดมุ่งหมาย เพื่อให้มีความเข้าใจในรากฐานของการประเมิน ศิริชัย กาญจนวาสี (2554 : 7-11) ได้เสนอแนะถึงความจำเป็นในการศึกษาปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังการประเมินตามแนวคิดต่าง ๆ ที่ใช้เป็นแบบอย่างในการประเมินในปัจจุบัน แง่มุมที่นำมาวิเคราะห์คือ “เราทำการประเมินไปทำไม” และ “เราควรทำการประเมินอย่างไร” ซึ่งสรุปได้ว่าเป้าหมายของการประเมินคือ การพัฒนาและสร้างประโยชน์สุขแต่สังคม เป็นการกำหนดคุณค่าของสิ่งที่ศึกษา ซึ่งคุณค่าของสิ่งนั้นก็ขึ้นอยู่กับระบบความเชื่อและประสบการณ์ของนักประเมินว่าต้องใช้มาตรการใด ซึ่งนักประเมินแต่ละคนก็จะมีลักษณะการประเมินที่แตกต่างกันไป

3. พัฒนาการของการประเมิน

แม้ว่าจะมีการให้คำนิยามการประเมินอย่างหลากหลาย แต่ความสับสนในความหมายยังคงเกิดขึ้นได้เสมอ เช่น ความเข้าใจว่าการประเมินว่าเป็นเพียงการวัดผล และตัดสินผล ในปัจจุบันมิติของการประเมินมีความลึกมากขึ้น ซึ่งศิริชัย กาญจนวาสี (2554: 13) ได้เสนอพัฒนาการของความหมายการประเมินที่นักประเมินได้ให้ไว้ต่างๆ กันดังนี้

3.1 การประเมิน (Evaluation) = การวัด (Measurement) กล่าวว่าในระยะแรกการประเมินได้รับการถ่ายทอดความรู้ส่วนใหญ่มาจากการวัด ซึ่งการวัดผลถูกนำไปใช้ในโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินดูว่าผู้เรียนว่ามีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชามากน้อยเพียงไร ในตอนแรกจะใช้วิธีการสังเกต สอบปากเปล่า ในเวลาต่อมาเป็นการใช้แบบสอบเพื่อให้ได้คะแนนเป็นตัวบ่งชี้ระดับผลสัมฤทธิ์และความสามารถทางสมอง จึงได้มีการใช้แบบสอบสำหรับการวัดและ ประเมินผลในโรงเรียนอย่างกว้างขวาง นักประเมินในช่วง ค.ศ. 1920-1930 จะใช้คำว่า “การวัดและการประเมิน” ใน ความหมายเดียวกัน เนื่องจากว่าการประเมินเป็นสิ่งที่แฝงเร้นและมีแหล่งกำเนิดมาจากศาสตร์แห่งการวัด

3.2 การประเมิน (Evaluation) = การวิจัยประยุกต์ (Applied Research) กิจกรรมการประเมินมีลักษณะใกล้เคียงกับกิจกรรมการวิจัยเป็นอย่างมาก ทั้งในแง่ของความผูกพันอย่างลึกซึ้งที่มีต่อระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ การออกแบบ (design) เครื่องมือและการวิเคราะห์ ด้วยเหตุนี้จึงมีการ มองว่าการประเมินเป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Guttentag & Struening, 1975; Riecken & Boruch, 1974; Weiss, 1972 อ้างในศิริชัย กาญจนวาสี (2554, 15) ซึ่งสอดคล้องกับ Rossi (1972,1982 อ้างในศิริชัย กาญจนวาสี 2554, 15) ที่ระบุว่า การประเมิน

เป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมสำหรับตัดสินและพัฒนาโครงการทางสังคมด้านการวางแผน การติดตามผล ประสิทธิผลและประสิทธิภาพของโครงการ

3.3 การประเมิน = การตรวจสอบความสอดคล้อง (Determining congruence) Ralph W. Tyler ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มการ ประเมินโครงการมัธยมศึกษาของสหรัฐอเมริกาติดต่อกันเป็นเวลา 8 ปี (1932-1940) Tyler ได้ กำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ว่า ถ้าโครงการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จแล้วนักเรียนจะต้องเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษานั้น (Smith and Tyler, 1942 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี , 2554: 16) แนวคิดดังกล่าว ของ Tyler ได้สร้างมิติ ใหม่แก่วงการประเมินอันนำไปสู่ความหมายของการประเมินที่ว่า การประเมินหมายถึงกระบวนการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง “ผลที่ได้กับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้” ซึ่งเป็นคำจำกัดความที่ ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการประเมินผลสืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน

3.4 การประเมิน (Evaluation) = การช่วยการตัดสินใจ (Assist decision making) ในระหว่างทศวรรษของปี 1960 การประเมินได้ขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้นจากเดิมซึ่งจำกัดขอบเขตเพียงการตรวจสอบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป็นการแสวงหาสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจดำเนินงานต่างๆ ของผู้บริหาร ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาความหมายใหม่ของการประเมินเป็น “การประเมินหมายถึง กระบวนการระบุและเสนอสารสนเทศเพื่อช่วยการตัดสินใจ”

3.5 การประเมิน (Evaluation) = การบรรยายอย่างลุ่มลึก (Description or portrayal) การประเมิน คือ การบรรยายสิ่งที่มุ่งประเมินอย่างลึกซึ้งรอบด้านนิยามนี้ได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากแนวคิดของ Stake (1967,1975,1978; Stake & Easley, 1978 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2554: 19) ซึ่งเน้นว่า ผู้ประเมินจะต้องบรรยายความสัมพันธ์และความสอดคล้องของสิ่งที่คาดหวัง สิ่งที่เกิดขึ้นจริง และมาตรฐาน ให้ ครอบคลุมสิ่งที่มุ่งประเมินทั้งในแง่เงื่อนไขก่อนเริ่มโครงการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงการกับผู้ร่วมโครงการ ตลอดจนผลลัพธ์ของโครงการ เพื่อสะท้อนทัศนะและการตัดสินของผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประเมินอย่างกว้างขวาง

3.6 การประเมิน (Evaluation) = การตัดสินคุณค่า (Determining of worth or value) การประเมิน คือ การตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน นิยามนี้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน เป็นผลมาจากแนวคิดและการ บุกเบิกของ Scriven (1967, 1974, 1975 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2554: 20-21) Scriven ชี้ว่า เป้าหมายของการประเมินอยู่ที่การ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตัดสินคุณค่า โดยผู้ประเมินจะต้องมีความเชี่ยวชาญในหลักการสังเกตและเหตุผล ถ้าผู้ประเมินมิได้ตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมินถือว่าผู้ประเมินนั้นยังทำหน้าที่ไม่ สมบูรณ์ แนวคิดดังกล่าวเป็นที่ยอมรับโดยนักทฤษฎีการประเมินในเวลาต่อมา ศิริชัย กาญจนวาสี (2554: 21) ยังกล่าวว่าการประเมินตามนัยดังกล่าวได้ถูกนำไปใช้ปฏิบัติโดยมีรูปแบบแตกต่างกัน เช่น การตัดสินคุณค่าโดยผู้เชี่ยวชาญ (Professional Judgment) การตัดสินคุณค่าตามมาตรฐานวิชาชีพ (Professional Review) เช่น การรับรองวิทยฐานะ การพิจารณาผลงานวิชาการ การสัมภาษณ์คัดเลือกบุคลากร เป็นต้น

จากพัฒนาการความหมายของการประเมินจะเห็นได้ว่าการประเมินมีการพัฒนาเริ่มต้นจากความเข้าใจว่าการประเมินเป็นการวัดผล (Measurement) ต่อมาการประเมินมีระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ เท่ากับเป็นการมองว่าการ ประเมินเป็น การวิจัยประยุกต์ (Applied Research) การประเมินที่มีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง “ผลที่ได้กับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้” (Determining congruence) ได้รับการยอมรับและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการประเมินผลสืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน จากนั้นมีการพัฒนาความหมายใหม่ของการประเมินเป็น “การประเมินหมายถึง กระบวนการระบุและเสนอสารสนเทศเพื่อช่วยการตัดสินใจ (Assist decision making) กิจกรรมการประเมินที่ “การบรรยายอย่างลุ่มลึก” (Description or portrayal) ทำให้ได้สารสนเทศที่สนองความต้องการและความสนใจของผู้ใช้ จนถึงในยุคปัจจุบันที่การนิยามการประเมิน คือ การตัดสินคุณค่า ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง และมีผู้นำไปใช้ปฏิบัติในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การตัดสินคุณค่าโดยผู้เชี่ยวชาญ (professional judgment) และการตัดสินคุณค่าตามมาตรฐานวิชาชีพ (professional review)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4. ทฤษฎีการประเมิน

การพัฒนาสิ่งใดก็ตามจำเป็นต้องมีแนวทางในการปฏิบัติ มีการสร้างองค์ความรู้จากหลักการหรือทฤษฎีที่มีการยอมรับโดยทั่วไป ในการพัฒนารูปแบบการประเมิน ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการประเมินจาก ศิริชัย กาญจนวาสี (2554: 50-54) และรัตนะ บัวสนธ์ (2558: ออนไลน์) มีเนื้อหาดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการประเมิน คือ ชุดของความคิดที่สร้างขึ้นโดยนักประเมินเพื่อทำหน้าที่อธิบายเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติในการประเมิน การให้คุณค่าในสิ่งที่ประเมิน การใช้ความรู้จากการประเมิน การสร้าง ความรู้จากการประเมินและสิ่งที่ประเมิน เป็นองค์ความรู้ที่มีนัยทั่วไปที่สามารถใช้ทำความเข้าใจ บรรยาย อธิบาย เสนอแนะ หรือทำนายปรากฏการณ์ของการประเมิน

ในสถานการณ์เฉพาะต่าง ๆ การสร้างการทฤษฎีการประเมิน ควรเริ่มต้นด้วยการสังเกตข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางการประเมินและใช้จินตนาการเพื่อเชื่อมโยงและอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ของการประเมิน ทำการวิเคราะห์แบบแผนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ว่ามีอะไรเกิดขึ้น ลองตั้งสมมุติฐานว่า ปรากฏการณ์นั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ดำเนินไปอย่างไร และก่อให้เกิดผลอะไรขึ้นมา อาจตั้งคำถามว่า อะไร อย่างไร ทำไม หรือตั้งคำถามในทำนองว่า “ถ้าทำกิจกรรมการประเมินแบบนั้นแล้ว อะไรเป็นผลที่เกิดขึ้นตามมา (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2554: 50-51)

นอกจากนี้ รัตนะ บัวสนธ์ (2558: ออนไลน์) ยังได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคำอธิบายทฤษฎีการประเมินหรืออาจจะเรียกว่าอภิมานทฤษฎีการประเมิน (Meta – Evaluation Theory) โดยให้นิยามทฤษฎีการประเมิน(Evaluation Theory or Theory of Evaluation) คือ ชุดของข้อความที่ทำหน้าที่อธิบายเกี่ยวกับการประเมิน ซึ่งในวงวิชาการด้านการประเมินนอกจากจะเรียกว่าทฤษฎีการประเมินแล้วก็ยังมีการใช้คำอื่น ๆ ที่มีความหมายเทียบเคียงทดแทนกันได้ เช่น ใช้คำว่ารูปแบบการประเมิน (Evaluation Model or Model of Evaluation) ซึ่งในภาษาไทยบางที่ก็ใช้ทับศัพท์ เรียกว่า โมเดลการประเมิน หรือใช้คำว่า แนวทางการประเมิน (Evaluation Approach or Approach of Evaluation) เป็นการอธิบายเกี่ยวกับวิธีการประเมิน สิ่งที่ประเมิน และการใช้ผลจากการประเมินนั่นเอง ทั้งนี้ชุดข้อความที่อธิบายจะมีลักษณะอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับปรัชญาหรือความเชื่อเบื้องหลังเกี่ยวกับการประเมิน เพราะปรัชญาหรือความเชื่อเบื้องหลังที่กล่าวนี้จะเป็นตัวกำหนดการกระทำเกี่ยวกับการประเมินในที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จากคำอธิบายทฤษฎีการประเมิน สรุปได้ว่าเป็นรูปแบบแนวทางการประเมินที่สร้างขึ้นโดยนักประเมินประกอบด้วยส่วนที่บอกว่าการประเมินนั้นคืออะไร ประเมินสิ่งใด เพื่อวัตถุประสงค์ใด มีวิธีการลำดับขั้นตอนอย่างไร รวมถึงผลหรือประโยชน์ พร้อมทั้งคุณค่าที่ได้รับจากการประเมินนั้น ๆ ด้วย

5. มาตรฐานของการประเมิน

การประเมินต้องเลือกวิธีการที่มีประสิทธิภาพ หลีกเลี่ยงข้อที่ผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นให้มากที่สุด มีการตรวจสอบความถูกต้อง นอกจากนั้น ความสำคัญของความชัดเจนและความถูกต้องของการประเมินก็มีความสำคัญ ทั้งนี้ในการประชุมของ The Joint Committee on Standard for Educational (2015 : Online) ได้สร้างมาตรฐานการประเมินขึ้นเรียกว่า “Standard of Evaluation” หรือมาตรฐานการประเมิน ซึ่งศิริชัย กาญจนวาสี (2554 : 178-180) และพิกุล เอกวรางกูร (2558 : ออนไลน์) ได้สรุปไว้ดังนี้

คณะกรรมการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการประเมินเอกสารและโครงการทางการศึกษาซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางการประเมิน ต่างมีความเชื่อว่าการประเมินเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกิจกรรมของมนุษย์ การประเมินที่ดีจะช่วยพัฒนา ส่วนการประเมินที่ไม่ดีจะทำลายความเจริญก้าวหน้า คณะกรรมการได้เสนอเกณฑ์เพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการประเมิน จัดได้เป็น 4 หมวด คือ

5.1 มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standard) หมายถึง มาตรฐานที่ต้องการประกันถึงความเป็นประโยชน์ของผลการประเมินในการตอบสนองต่อความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม และมีผลต่อการนำไปใช้ มาตรฐานการใช้ประโยชน์ประกอบด้วย

U1 การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Identification)

U2 ความเชื่อถือของนักประเมิน (Evaluator Credibility)

U3 การรวบรวมสารสนเทศได้อย่างครอบคลุม (Information Scope and Selection)

U4 การแปลความหมายและการตัดสินคุณค่า (Values Identification)

U5 รายงานการประเมินมีความชัดเจน (Report Clarity)

U6 รายงานการประเมินเสร็จทันเวลาสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ (Report Timeliness and Dissemination)

U7 การประเมินมีผลกระทบ (Evaluation Impact)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5.2 มาตรฐานความเป็นไปได้ (feasibility Standard)

F1 วิธีการประเมินเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Practical Procedures)

F2 เป็นที่ยอมรับได้ทางการเมือง (Political Viability)

F3 ให้ผลคุ้มค่ากับทุนที่ลงไป (Cost Effectiveness)

5.3 มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standard) หมายถึง มาตรฐานที่ต้องการประกันว่า การประเมินได้ทำอย่างเหมาะสม ตามกฎ ระเบียบ จรรยาบรรณ มีการคำนึงถึงสิทธิของผู้ถูกประเมิน มาตรฐานความเหมาะสมประกอบด้วย

P1 การประเมินมุ่งให้เกิดการให้บริการ (Service Orientation)

P2 มีข้อตกลงหรือจัดทำสัญญาอย่างเป็นทางการ (Formal Agreements)

P3 ปกป้องสิทธิของผู้ถูกประเมิน (Rights of Human Subjects)

P4 ปฏิสัมพันธ์กับบุคคล (Human Interactions)

P5 มีความยุติธรรมและสมบูรณ์ (Complete and Fair Assessment)

P6 เป็นผลข้อค้นพบ (Disclosure of Findings)

P7 ผลประโยชน์ที่ซับซ้อน (Conflict of Interest)

P8 มีความรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่าย (Fiscal Responsibility)

5.4 มาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standard) หมายถึง มาตรฐานที่ต้องการประกันว่า การประเมินได้มีการใช้เทคนิคที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อสรุป และสารสนเทศที่เพียงพอสำหรับตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน มาตรฐานความถูกต้องประกอบด้วย

A1 จัดทำเป็นเอกสารชัดเจน (Program Documentation)

A2 การวิเคราะห์บริบทของการประเมิน (Context Analysis)

A3 การบรรยายวัตถุประสงค์และวิธีการ (Described Purposes and Procedures)

A4 ระบุแหล่งสารสนเทศ (Defensible Information Sources)

A5 สารสนเทศมีความตรง (Valid Information)

A6 สารสนเทศมีความเที่ยง (Reliable Information)

A7 สารสนเทศจัดเก็บเป็นระบบ (Systematic Information)

A8 การวิเคราะห์สารสนเทศเชิงปริมาณ (Analysis of Quantitative Information)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

A9 การวิเคราะห์สารสนเทศเชิงคุณภาพ (Analysis of Qualitative Information)

A10 การสรุปอย่างมีเหตุผล (Justified Conclusions)

A11 รายงานมีความชัดเจนเป็นปรนัย (Impartial Reporting)

A12 การประเมินอภิมาน (Metaevaluation)

จากมาตรฐานการประเมินสามารถนำมาเป็นหลักและเกณฑ์ในการพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะการฟังและการพูดได้ โดยลักษณะของรูปแบบการประเมินที่มีคุณภาพครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

6. การประเมินทางการศึกษา

การประเมินก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ทำให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กร ต่อการปรับปรุงชิ้นงาน แผนงาน หรือโครงการให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้หรือปฏิบัติ ในด้านการศึกษา การประเมินเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล จนได้ผลตัดสินคุณค่าต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาสิ่งที่ได้รับการประเมินนั้นต่อไป ซึ่งวิจารณ์ พานิช (2556 : ออนไลน์) ได้เสนอแนะว่า จะให้เด็กไทยได้รับการเรียนรู้ที่ดีต้องเปลี่ยนวิธีคิดเรื่องการประเมิน ผู้เรียนต้องเรียนทักษะด้านการประเมินไปพร้อมๆ กับการเรียนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้ทักษะการประเมินเป็นเครื่องมือหนุนการเรียนรู้ของตนเองนั่นคือ ทักษะการประเมิน กลายเป็นส่วนหนึ่งของทักษะการเรียนรู้ Self-assessment Skills เป็นส่วนหนึ่งของ Learning Skills ทักษะการประเมินแบบ assessment เป็นส่วนหนึ่งของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Skills) ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นมากในการดำรงชีวิต และได้สรุปในตอนท้ายว่า การประเมินที่ดี คือการประเมินสำหรับเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ไม่ใช่การประเมินที่เน้นตัดสินได้-ตก การประเมินที่ดี ต้องเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนสังคมแห่งความสัตย์ซื่อ นอกจากนั้นยังกล่าวไว้อีกว่าหนึ่งในตัวถ่วงที่ให้เกิดความล้าหลังของวงการศึกษาไทย ได้แก่ การใช้ระบบประเมินแบบเน้นได้-ตก (Summative Evaluation) เพราะเป็นหลักที่ละเลยคุณค่าของการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Evaluation) (2555: 17) สอดคล้องกับการบรรยายกระบวนทัศน์ใหม่ในการวัดประเมินการเรียนรู้ที่ องอาจ นัยพัฒน์ (2556: ออนไลน์) ได้อธิบายไว้สรุปเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

การวัดประเมินในชั้นเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ต้องตั้งอยู่บนฐานแนวคิดที่สำคัญคือ การวัดประเมินต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment FOR Learning) เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่ามีการเรียนรู้ (Assessment OF Learning) เป็นการวัดประเมินการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ช่วยปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ และให้สารสนเทศป้อนกลับสำหรับนักเรียนและครูมีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ และทัศนคติเพียงใด การประเมินเน้นนักเรียนเรียนเป็นสำคัญ โดยมีวิธีการหลากหลายสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้เกิดขึ้นควบคู่กับการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการวัดประเมินการเรียนรู้ของตนเอง และสิ่งที่สำคัญในฐานคิดการวัดประเมินในปัจจุบันคือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สารสนเทศสำคัญเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในสภาพจริง

การประเมินนักเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียน ฉะนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องทำการประเมิน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ระบุมาตรฐานสาระการเรียนรู้ นอกเหนือจากนั้นในปัจจุบันนี้นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความสนใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนที่กำหนดโดยคณะกรรมการร่วมด้านมาตรฐานการประเมินผลทางการศึกษา (The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation)

คณะกรรมการร่วมด้านมาตรฐานการประเมินผลทางการศึกษา (The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ.1975 เป็นการรวมตัวของนักวิชาการด้านการประเมินที่สนใจพัฒนาคุณภาพการศึกษา และได้กำหนดมาตรฐาน 3 ชุด คือ มาตรฐานการประเมินบุคลากร (The Personnel Evaluation Standards) มาตรฐานการประเมินโครงการ (The Program Evaluation Standards) และมาตรฐานการประเมินผลในชั้นเรียนสำหรับครูผู้สอนชั้นเตรียมอนุบาลจนถึงระดับเกรด 12 (The Classroom Assessment Standards for PreK-12 Teachers) **(**The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation, 2015: Online)

คณะกรรมการร่วมด้านมาตรฐานการประเมินผลทางการศึกษา (2015: Online) ได้ปรับปรุงมาตรฐานมาตรฐานการประเมินผลในชั้นเรียนสำหรับครูผู้สอนชั้นเตรียมอนุบาลจนถึงระดับเกรด 12 (The Classroom Assessment Standards for PreK-12 Teachers) เป็น 3 ด้าน ได้แก่ หลักการพื้นฐาน (Foundation) การนำไปใช้ (Use) และด้านคุณภาพ (Quality) ซึ่งในด้านที่ 1 มี 6 มาตรฐานที่เป็นพื้นฐานของพัฒนาการและการดำเนินการ รวมทั้งการประเมินผลที่ดีและยุติธรรม ในด้านที่ 2 ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ที่จะนำไปสู่การพัฒนาการประเมินในชั้นเรียนจนถึงผลของการประเมิน และ 5 มาตรฐานในด้านที่ 3 จะเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนในการประเมินผลที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ และยุติธรรมสำหรับนักเรียนทุกคน นอกจากนั้นมาตรฐานทั้งหมดจะคำนึงถึงหลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน โดยมาตรฐานของแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

6.1 หลักพื้นฐาน (Foundation)

F1: Assessment purpose วัตถุประสงค์การประเมิน

F2: Learning expectations ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

F3: Assessment design การออกแบบการประเมิน

F4: Student engagement in assessment นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

F5: Assessment preparation การเตรียมการประเมิน

F6: Informed students and parents/guardians การแจ้งให้นักเรียน/ผู้ปกครองรับทราบ

6.2 การนำไปใช้ (Use)

U1: Analysis of student performance การวิเคราะห์ผลการเรียนของนักเรียน

U2: Effective feedback ข้อมูลย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพ

U3: Instructional follow-up การติดตามการเรียนการสอน

U4: Grades and summary comments การให้ผลคะแนนและข้อคิดเห็น

U5: Reporting การรายงาน

6.3 ด้านคุณภาพ (Quality)

Q1: Cultural and linguistic diversity ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม

Q2: Exceptionality and special education การศึกษาพิเศษ

Q3: Unbiased and fair assessment การประเมินที่เป็นกลางและยุติธรรม

Q4: Reliability and valid ความน่าเชื่อถือและความถูกต้อง

Q5: Reflection การสะท้อนผล

สรุปได้ว่า การประเมินทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ของนักเรียน การประเมินในอดีตจะเน้นที่ผลที่ได้รับในตอนท้าย เช่น ผลการสอบปลายภาค แต่ในปัจจุบันเน้นที่การประเมินเพื่อการพัฒนา มีจุดหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ช่วยปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียนที่มีศักยภาพต่าง ๆ กัน จึงต้องใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวิธีการประเมินที่หลากหลายเหมาะกับผู้เรียน สอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัดการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การพัฒนารูปแบบการประเมิน

ในการประเมินทักษะการฟัง-พูด ผู้ประเมินหรือครูผู้สอนต้องพัฒนารูปแบบการประเมินให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่หลากหลาย ประเภทและวัตถุประสงค์ในการฟัง-พูดแต่ละครั้ง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารในทุกสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้ให้รูปแบบการพัฒนารูปแบบประเมินทักษะทางภาษาไว้ดังนี้

Cohen (อ้างใน ธูปทอง กว้างสวาสดิ์, 2549) ได้กล่าวถึงการสร้างแบบประเมินภาษา สรุปได้ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ลักษณะของการประเมิน การประเมินแบ่งเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ การประเมินแยกทักษะ (Discrete-point Assessment) การประเมินบูรณาการทักษะ (Integrative Assessment) การประเมินทางตรง (Direct Assessment) และการประเมินทางอ้อม (Indirect Assessment)

1.1 การประเมินทักษะแยกทักษะ เป็นการประเมินที่มีมานานแล้ว เป็นการประเมินเฉพาะทักษะใดทักษะหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น การวัดความรู้ด้านไวยากรณ์

1.2 การประเมินแบบบูรณาการทักษะ เป็นการประเมินหลายทักษะ เช่น การอ่านเพื่อความเข้าใจสามารถวัดความรู้ด้านไวยากรณ์ ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบทอ่านกับไวยากรณ์ที่ทำให้แต่ละประโยคมีความหมาย และการตีความบทอ่านเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และทัศนคติของผู้เขียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.3 การประเมินทางตรง หมายถึง การประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกทางภาษา การประเมินแบบบูรณาการถือว่าเป็นการประเมินทางตรง

1.4 การประเมินทางอ้อม เป็นการประเมินความรู้ทางภาษา การประเมินแยกทักษะเป็นการประเมินทางอ้อม

2. การสร้างแบบประเมินบูรณาการทักษะ เนื่องจากการประเมินลักษณะนี้มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษา ซึ่งมีรูปแบบดังต่อไปนี้

2.1 Item-elicitation Format แบ่งตามลักษณะของทักษะได้ดังนี้

2.1.1 คู่เทียบ (Minimal Pairs) ผู้สอนพูดประโยคที่มีเสียงใกล้เคียงกัน ให้นักเรียนเดาว่าประโยคใดถูกต้องโดยพิจารณาจากบริบท

2.1.2 ประโยคที่ประกอบไปด้วย Tense จำนวน เพศ และส่วนประกอบอื่นๆ ผู้เรียนฟังประโยคแล้วแยกส่วนประกอบของไวยากรณ์ อาจใช้วิธีเขียนตอบหรือพูดก็ได้

2.1.3 หาความหมายของข้อมูล ผู้เรียนฟังการบรรยายจากผู้สอนการสนทนาจากสื่อ อาจเป็นเทป วีซีดี แล้วตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง

2.1.4 คำถามหรือการสัมภาษณ์ ผู้สอนถามคำถามผู้เรียนทีละคน หลังจากฟังเรื่องแล้ว หรืออาจใช้การสัมภาษณ์ หรือกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนพูดตอบในสถานการณ์เฉพาะ

2.2 Written-elicitation เขียนตอบ แยกได้ดังนี้

2.2.1 หาคำตอบจากประโยค ได้แก่ เรียงประโยคใหม่จากส่วนประกอบของประโยค แก้ไขไวยากรณ์ เติมคำที่ขาดหายไป และเชื่อประโยคสองประโยค

2.2.2 หาคำตอบจากข้อความ ให้ผู้เรียนอ่านข้อความแล้วเขียนคำตอบคำถามที่ใช้อาจเป็นคำถามตรงซึ่งเกี่ยวกับไวยากรณ์ หรือคำถามอ้อมซึ่งเกี่ยวกับความเข้าใจข้อความที่อ่าน

2.2.3 การหาคำตอบจากภาพ (Nonverbal-elicitation : Gesture or Pictures) การประเมินภาษาบ่อยครั้งที่สามารถใช้รูปภาพแทนภาษาเขียนหรือภาษาพูด อย่างไรก็ตาม การใช้รูปภาพต้องเชื่อมกับภาษาอยู่ดี ดังนั้นการสร้างแบบทดสอบชนิดนี้ต้องมีข้อความประกอบภาพ 4 ภาพ ให้ผู้เรียนเลือกภาพที่สอดคล้องกับข้อความหรือประโยคที่ให้มา

2.3 การตอบคำถาม (Item-respond Format) แบ่งตามลักษณะการตอบได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.3.1 การตอบโดยการพูด เช่น กิจกรรมสัมภาษณ์

2.3.2 ข้อสอบพูดและเขียนตอบ ได้แก่ การแยกแยะว่าข้อไหนถูกโดยให้พูดหรือเขียนตอบ การเรียงลำดับส่วนประกอบของประโยคหรือย่อหน้า การเชื่อมประโยค การบอกความเหมือนโดยฟังข้อความแล้วบอกได้ว่าข้อความตรงกับตัวเลือกใด โดยมีตัวเลือกเป็นอักษรหรือรูปภาพ การเติมคำให้สมบูรณ์ การถ่ายโอนข้อความ การถ่ายโอนประโยค การตอบคำถามแบบมีโครงสร้าง หรือตอบอิสระจากการฟังข่าว หรือถามตอบในชั้นเรียน

2.3.3 ข้อสอบเขียนตอบอย่างเดียว ได้แก่ จับคู่ โน้ตย่อ เขียนข้อความหมายโดยการเปลี่ยนข้อความ และเขียนข้อความที่คล้ายกับพูด

2.3.4 การตอบโดยไม่ใช้คำพูด เขียน ได้แก่ การทำตามที่บอกโดยให้แสดงท่าทาง การชี้สถานที่ในแผนที่ หรือเรียงรูปภาพ การตอบโดยใช้รูปภาพ เช่น ให้ใช้ลูกศรโยงภาพให้สมบูรณ์ ฟังข้อความแล้ววาดภาพ ขีดเส้นใต้ วงกลมข้อความ

2.4 การประเมินตนเอง (Self-assessment) ผู้เรียนประเมินความสามารถทางภาษาของตนเองตามทักษะที่กำหนด ยกตัวอย่างทักษะการฟัง

การกำหนดการประเมินทักษะการฟัง กำหนดการประเมินเป็นมาตราส่วน ดังนี้

1. ความเข้าใจในการฟังคำถาม

5 = เข้าใจคำถามทั้งหมดโดยไม่ต้องบอกให้ถามซ้ำอีก

4 = เข้าใจคำถามแต่อาจมีบางครั้งที่ขอให้ถามซ้ำอีก

3 = ไม่ค่อยเข้าใจคำถามบางคำแต่ก็พอรู้ว่าเกี่ยวกับอะไร

2 = ไม่เข้าใจคำถามเกือบทั้งหมดแม้ว่าจะถามซ้ำอีก

1 = ไม่เข้าใจคำถามเลย

2. ความเข้าใจในการฟังคำชี้แจงขั้นตอนต่างๆ

5 = เข้าใจทุกขั้นตอน

4 = เข้าใจเกือบทุกขั้นตอน

3 = พอเข้าใจและทำตามขั้นตอนได้แต่ไม่เข้าใจรายละเอียด

2 = เข้าใจบางขั้นตอนแต่ไม่เพียงพอที่จะทำตามขั้นตอนได้

1 = เข้าใจน้อยมาก ทำอะไรไม่ได้เลย

3. ความเข้าใจการสนทนาในและนอกห้องเรียนใช้เกณฑ์ดังนี้คือ

5 = ยอดเยี่ยม 4 = ดี 3 = พอใช้ 2 = ค่อนข้างแย่ 1 = แย่ที่สุด ในเรื่องต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

- การทักทายการกล่าวลา
- การเชื้อเชิญ
- การอวยพร
- การให้ข้อมูลของบุคคลอื่น เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์
- การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิด เช่น เพื่อนหรือครู
- การฟังข่าว
- การดูข่าวในโทรทัศน์
- การรับโทรศัพท์และพูดโต้ตอบ

วิธีการทดสอบทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจ ที่ Rebecca Valette (อ้างใน กิ่งแก้ว อารีรักษ์, 2546) ได้เสนอแนะไว้มีดังนี้

1. การทดสอบการจับใจความสำคัญของคำพูด (Skimming)

1.1 ฟังข่าวแล้วให้นักเรียนเขียนชื่อบุคคล สถานที่ที่ได้ยินข่าว (เหมาะกับ

ผู้ที่เริ่มเรียน)

1.2 ฟังผู้สอนเล่าเรื่องหรือนิทานที่คุ้นเคย นักเรียนตั้งชื่อเรื่อง (อาจใช้ภาษาแม่ของนักเรียนก็ได้)

1.3 ฟังผู้สอนเล่า อธิบายเกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของ บุคคล ภาพยนตร์ หรือเหตุการณ์นักเรียนเขียนสิ่งที่ผู้สอนเล่า เช่น ผู้สอนเล่าเกี่ยวกับรายการทีวีที่มีชื่อเสียง นักเรียนเขียนชื่อเรื่อง (ถ้าเป็นผู้เริ่มเรียนอาจให้โต้ตอบโดยใช้ภาษาแม่ของนักเรียนได้)

1.4 ฟังเทปที่บันทึกจากรายการวิทยุ นักเรียนบอกว่าเป็นรายการประเภทใด เช่น ข่าวทั่วไป ข่าวกีฬา พยากรณ์อากาศ เรื่องตลก เป็นต้น

2. การทดสอบความเข้าใจข้อความ (Oral Comprehension)

แบบทดสอบความเข้าใจในการฟังที่เป็นมาตรฐาน มักจะมีการทดสอบความเข้าใจข้อความอยู่ด้วย ข้อความที่บันทึกลงในเทปมักจะเป็นบทสนทนาที่แต่งขึ้นแล้ว ชาวต่างประเทศที่เป็นเจ้าของภาษาเป็นผู้อ่าน หรือเป็นการพูดคนเดียวก็ได้ คำถามเพื่อทดสอบความเข้าใจมักจะเป็นแบบเลือกตอบ คำตอบควรจะเข้าใจได้ง่าย โดยการเขียนลงในกระดาษให้นักเรียนเห็นและบันทึกลงในเทป ด้วยการเปิดเทปให้นักเรียนฟัง อาจจะเป็นหนึ่งหรือสองครั้งก็ได้ ถ้าเป็นสองครั้งอาจให้นักเรียนฟังทั้งหมดในรอบแรก และในรอบที่สองให้ฟังทีละตอนแล้วให้ตอบคำถามหลังจากฟังแต่ละตอนจบลง

การทดสอบความเข้าใจในการฟัง สามารถวัดได้ทั้งที่เป็นหน่วยความหมายย่อย และความเข้าใจสารโดยรวม ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.1 การทดสอบหน่วยเสียง

2.2 การฟังอย่างคร่าวๆ เพื่อจับคู่คำศัพท์ที่รู้ความหมาย

2.3 การจับใจความสำคัญ

2.3.1 ฟังเรื่องราวนิทาน แล้วตั้งชื่อเรื่อง

2.3.2 ฟังบทความแล้วเขียนชื่อบุคคล สถานที่ หรือสรุปใจความโดยอาจตอบด้วยถูก/ผิด หรือเลือกคำตอบที่ถูกที่สุด

2.4 ฟังเกี่ยวกับสถานที่ บุคคล ภาพยนตร์ เหตุการณ์ แล้วเล่าเรื่องเกี่ยวกับเรื่องนั้นหรือตั้งชื่อเรื่อง

2.5 ฟังแถบบันทึกเสียงเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตประจำวัน แล้วบอกได้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เช่น เกี่ยวกับกีฬา บันเทิง พยากรณ์อากาศ ฯลฯ

2.6 ฟังบทสนทนาแล้วเลือกภาพที่ตรงกับบทสนทนานั้นๆ

3. การทดสอบการรับข้อมูล (Perception)

3.1 แจกแผนที่ของสถานที่ต่างๆ เช่น ถนน เมือง หรือรถไฟใต้ดิน พร้อมกับพูดให้นักเรียนฟัง โดยบอกจุดเริ่มต้นในแผนที่ และวิธีการเดินทางไปให้ถึงจุดหมายปลายทางแล้วให้นักเรียนทำเครื่องหมายแสดงเส้นทางตามไป และแสดงจุดหมายปลายทางลงในแผนที่

3.2 ฟังข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ หรือตัวบุคคล เช่น อุณหภูมิของอากาศในแต่ละภาค แล้วกรอกข้อมูลหรือทำเครื่องหมายลงในตารางหรือแผนที่

3.3 สมมุติให้ผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์ แล้วสรุปข้อความจากสิ่งที่ได้ยิน

3.4 ให้ผู้เรียนฟังเฉพาะข้อความที่ต้องการ โดยมีข้อความประกาศหลายๆ เรื่อง ผู้เรียนต้องแยกแยะออกมาเฉพาะเรื่องที่กำหนดให้ได้และจดบันทึกไว้

4. การทดสอบการถ่ายทอดคำพูดหรือเรื่องราว (Transfer the oral messages)

แบบทดสอบชนิดนี้ใช้วัดในระดับที่ค่อนข้างสูง เป็นการทดสอบความสามารถของสองทักษะที่ปรากฏในชีวิตจริง คือ ทักษะการรับสารและถ่ายทอดออกเป็นทักษะการส่งสาร เช่น สมมุติให้นักเรียนได้รับโทรศัพท์ฝากข้อความแล้วให้จดบันทึกไว้ หรือให้นำไปส่งข่าวต่อด้วยการพูดก็ได้ ซึ่งถ้าวัดเฉพาะทักษะการรับสาร ก็อาจให้ถ่ายทอดเป็นภาษาแม่ได้ รูปแบบนี้สามารถนำไปใช้กับนักเรียนระดับสูงได้ หรือผู้สอนเล่าเรื่องให้นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนไปเล่าต่อให้เพื่อนฟัง แล้วบันทึกเทปไว้สำหรับให้คะแนนภายหลัง การให้คะแนนอาจให้ตามประสิทธิภาพของการสื่อสารทั้งหมด หรือให้ตามรายละเอียดหลักๆ ของเรื่องที่มีผลต่อความเข้าใจเนื้อเรื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5. การเขียนตามคำบอก (Dictation)

การเขียนตามคำบอกในอดีตจะพูดประโยคช้าๆ ไม่เป็นธรรมชาติ แต่ในปัจจุบันเป็นการทดสอบว่านักเรียนเข้าใจภาษาที่พูดเพียงใด และต้องใช้กับนักเรียนที่เขียนเป็นแล้ว จำนวนคำหรือข้อความที่บอกจะเพิ่มตามระดับ การแบ่งประโยคในการอ่านจะพยายามให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด และเป็นไปในความเร็วปกติ ความยาวของข้อความในแต่ละช่วงที่หยุดขึ้นอยู่กับว่า ต้องการให้ยากหรือง่าย มีการบอกให้เขียนเครื่องหมายวรรคตอน และย่อหน้าแบบสอบการเขียนตามคำบอก สามารถทำนายความชำนาญทางภาษาที่มีอยู่ได้ และผู้สอนสามารถทราบถึงปัญหาของนักเรียนในด้านโครงสร้าง เช่น นักเรียนบกพร่องในด้านการใช้กริยาถูกต้องตามกาล เป็นต้น

ประยงค์ กลั่นฤทธิ์ (2556 : 117-120) ได้กล่าวถึงการวัดและประเมินความสามารถด้านการฟังไว้ว่า ผู้สอนต้องมีเป้าหมายอย่างชัดเจนว่าจะวัดในเรื่องใดบ้าง เช่น ต้องการวัดความสามารถในการฟังข้อความสั้นๆ แล้วถามคำถาม หรือต้องการวัดโดยให้ฟังบทสนทนาของคนสองคนว่าเขาพูดเกี่ยวกับเรื่องอะไร หรือเป็นการทดสอบการฟังการบรรยายของผู้สอน สามารถสร้างแบบวัดความสามารถในการฟัง ดังนี้

1. ให้ฟังบทสนทนาของบุคคลสองคน แล้วให้เลือกตอบคำถามโดยมีตัวเลือกให้ตอบ

2. ให้ฟังเรื่องหรือบทสัมภาษณ์ แล้วให้เติมข้อความลงในตารางที่กำหนดให้

3. ให้ฟังบทฟังที่มีความยาวที่พอเหมาะ เช่น การบรรยายของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย หรือประวัติของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ให้ผู้เรียนฝึกหัดจดโน้ตย่อและตอบคำถาม

วิธีการทดสอบทักษะการพูดและทักษะการพูดในขั้นสื่อสารตามข้อเสนอแนะของ Rebecca Valette และ John Oller (1977 อ้างใน กิ่งแก้ว อารีรักษ์, 2546) แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การพูดที่มีการควบคุม สามารถทดสอบได้โดย

1.1 การให้ตัวแนะที่สามารถมองเห็นได้ นักเรียนพูดประโยคโดยมีรูปภาพเป็นสื่อ แต่นักเรียนควรมีความคุ้นเคยกับสัญลักษณ์ที่ใช้เสียก่อน

1.2 การให้ตัวแนะที่เป็นคำพูด คำแนะนำสำหรับการทดสอบอาจใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่เรียน หรือในบางครั้งอาจเขียนก็ได้

1.3 การสอบพูดปากเปล่าด้วยวิธีการทดสอบแบบโคลซ (Cloze) การเลือกข้อความสำหรับสอบใช้วิธีเดียวกับการเลือกข้อความสำหรับให้เขียนตามคำบอก โดยอาจบันทึกเทปจากรายการวิทยุ หรือข้อความอื่นๆ ที่อยู่ในรูปแบบของการพูด แต่ข้อความไม่ควรยากเกินไป นักเรียนจะได้ฟังข้อความ และจะต้องพูดตามแล้วเติมช่องว่างด้วยข้อความที่ได้ยิน

1.4 การเล่าเรื่อง (Narrative Task) เช่น ผู้สอนเล่าเรื่องให้นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนเล่าต่อให้เพื่อนฟัง

1.5 ให้พูดตามสถานการณ์สมมติโดยใช้ภาษาที่เหมาะสม

2. การพูดโดยอิสระในสถานการณ์การสื่อสารอย่างแท้จริง มีวิธีการทดสอบดังนี้

2.1 ให้นักเรียนบรรยายเหตุการณ์ในภาพชุด ถ้าเป็นระดับเริ่มเรียนอาจให้คำสั่งเป็นภาษาแม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.2 ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องง่ายๆ

2.3 ให้นักเรียนพูดตามหัวข้อที่กำหนดให้ นักเรียนบรรยายวัตถุอย่างหนึ่งโดยใช้ภาษาที่เรียน

2.4 ให้พูดเพื่อสนับสนุนความคิดของตนเอง โต้แย้ง ปฏิเสธ

2.5 การสนทนาและสัมภาษณ์ ถือเป็นวิธีการทดสอบทักษะพูดที่เหมาะสม นิยมใช้ และเป็นธรรมชาติมากที่สุด เพราะวัดความสามารถในการใช้ภาษา

2.6 ให้พูดนำเสนอข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ

2.7 ให้พูดสรุปจากเอกสาร

2.8 ให้พูดเชิงวิเคราะห์โดยนำเสนอหน้าชั้น

นอกจากนี้ ประยงค์ กลั่นฤทธิ์ (2556 : 144-147) ได้เสนอกิจกรรมที่ใช้ในการวัดและประเมินความสามารถด้านการพูดไว้ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ ครูสัมภาษณ์นักเรียนทีละคน โดยใช้คำถามที่เตรียมไว้

2. ใช้กิจกรรมพูดเป็นคู่ ครูกำหนดให้นักเรียนทำภาระงานคู่ และให้คะแนนเป็นเกณฑ์ที่ครูอาจพัฒนาขึ้น

3. ให้เล่าเรื่อง ครูให้นักเรียนเล่าเรื่องจากนิทาน หรือประสบการณ์ และให้คะแนนโดยคิดจากเกณฑ์ที่สร้างขึ้น

4. การแสดงบทบาทสมมติ ครูให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติตามที่กำหนดไว้ใน Role Card ในขณะที่นักเรียนแสดงตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย ครูให้คะแนนตามเกณฑ์ที่สร้างไว้

5. ให้อธิบายรูปภาพ ครูให้รูปภาพแก่นักเรียน แล้วให้อธิบายว่าเป็นรูปภาพอะไร และครูให้คะแนนตามเกณฑ์ที่สร้างไว้

6. ให้เติมข้อความที่ขาดหายไป ครูให้บัตรข้อความของบทสนทนาที่มีข้อความไม่สมบูรณ์ ให้นักเรียนทั้งคู่หาข้อความมาเติมให้สมบูรณ์แล้วสนทนาตามข้อความที่ปรากฏในบัตรข้อความ และครูให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

นอกจากนั้นยังมีตัวอย่างการประเมินในชั้นเรียนเพิ่มเติมจาก Karin Ende u.a. (2013 : 94) ดังเช่น

1. การทำคำถามย้อนกลับ เช่น นักเรียนมีคำถามหรือสงสัยอะไรไหม การถามเพื่อให้แน่ใจ เช่น ให้นักเรียนลองสรุปหลักการใช้ไวยากรณ์อีกครั้ง หรือเป็นการสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เช่น คนที่รู้สึกว่ายังไม่ค่อยเข้าใจเรื่องคำคุณศัพท์ ให้ยกมือขึ้น คำถามต่างๆ ดังกล่าวนั้นควรจะอยู่บรรยากาศของชั้นเรียนที่ไว้วางใจกันแล้วในการเปิดเผยข้อผิดพลาดของตนเอง

2. การให้นักเรียนลงคะแนน โดยทำเป็นป้ายที่มีตารางสามช่องระบุว่า เข้าใจ ค่อนข้างเข้าใจ และไม่เข้าใจ เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกหัดเสร็จแล้ว ให้เดินมาลงคะแนนโดยอาจติดสติ๊กเกอร์ในช่องที่ตรงกับระดับความเข้าใจของนักเรียน

3. การทำพอร์ตฟอลิโอ (Portfolios) หรือกล่องเก็บผลงานที่ชอบ (Schatzkisten)

นอกจากนั้น Tricia Hedge (2014 : 388) ได้กล่าวว่ากิจกรรมการพูดโต้ตอบระหว่างสองคน และกิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการสื่อสารที่มีการปฏิสัมพันธ์กันในชั้นเรียน ทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาได้ดีกว่าการทดสอบแบบกระดาษกับดินสอ นอกจากนั้นนักเรียนยังได้ใช้ทักษะในสถานการณ์ต่างๆ ที่ใกล้กับสถานการณ์จริง

สรุปแล้วรูปแบบการทดสอบการฟัง-พูดนั้น อาจจะทำได้ในลักษณะของทักษะสัมพันธ์ระหว่างฟัง-พูด เป็นการทดสอบความสามารถสองทักษะที่ปรากฏในชีวิตจริง ทักษะการรับสารและถ่ายทอดออกเป็นการส่งสาร แม้ว่าทักษะการฟังจะเป็นทักษะที่ประเมินแยกได้แค่เฉพาะการฟังเพื่อความเข้าใจโดยอาจไม่จำเป็นต้องแสดงความเข้าใจด้วยการพูดตอบ แต่ทักษะการพูดก็เป็นกระบวนการที่เคลื่อนไหวและยากที่จะแยกออกจากทักษะการฟัง ในการประเมินทักษะการสื่อสารควรประเมินความสามารถการฟังและพูดไปพร้อมๆ กัน เพราะรูปแบบการแลกเปลี่ยนการสื่อสารเป็นแบบแลกเปลี่ยนข้อมูลทั้งสองฝ่าย สิ่งที่พูดขึ้นอยู่กับความเข้าใจจากการฟัง นอกจากนั้นรูปแบบการประเมินทักษะการฟัง-พูดต้องมีความหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและความสามารถทางภาษาของผู้เรียน และยังสามารถนำมาใช้ได้ตลอดเวลาในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบพัฒนาการของผู้เรียน และนำไปสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การประเมินผลทางภาษาตามสภาพจริง

การวัดและการประเมินความสามารถทางภาษาของผู้เรียนมีความสำคัญทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน เพราะทำให้รู้ว่าสิ่งใดที่ผู้เรียนรู้และยังไม่รู้ ผลการประเมินนำไปสู่การปรับปรุงตัวเองทั้งผู้สอนและผู้เรียน การประเมินผลมีหลายรูปแบบ แต่ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงการประเมินตามสภาพจริงซึ่งจะสะท้อนให้เห็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือทำได้จริง ปรัชญาพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตามสภาพจริง มีนักการศึกษาได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการ

ประเมินตามสภาพจริงไว้อย่างหลากหลาย สามารถสังเคราะห์ความหมายของการประเมินตามสภาพจริง ดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ และสมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรธน์ อ้างใน ชวลิต ชูกำแพง , 2551)

1. การปฏิบัติในสภาพจริง การประเมินตามสภาพจริงออกแบบขึ้นเพื่อประเมินการปฏิบัติในสภาพจริง เช่น นักเรียนเรียนการเขียนก็ต้องเขียนให้ผู้อ่านจริงเป็นผู้อ่านมิใช่เรียนการเขียนแล้ววัดผู้เรียนด้วยเพียงการใช้แบบทดสอบวัดการสะกดคำ หรือตอบคำถามเกี่ยวกับหลักการเขียน

2. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินที่เป็นแก่นแท้ เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินต้องเป็นเกณฑ์ประเมิน "แก่นแท้" (Essentials) ของการปฏิบัติมากกว่าเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่สร้างขึ้นจากผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ เกณฑ์ที่เป็นแก่นแท้นี้เป็นเกณฑ์ที่เปิดเผยและรับรู้กันอยู่ในโลกของความเป็นจริงของทั้งตัวนักเรียนเองและผู้อื่น ไม่ใช่เกณฑ์ที่เป็นความลับปกปิดอย่างที่การประเมินแบบดั้งเดิมใช้อยู่ การให้นักเรียนรู้ว่าตนเองทำภารกิจอะไรและมีเกณฑ์อย่างไร การเปิดเผยเกณฑ์การประเมินไม่ใช่เป็นการ "คดโกง" ถ้าภารกิจนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง แต่ถ้าภารกิจที่ให้ทำเป็นการหาคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว เช่น ข้อสอบแบบเลือกตอบ การเปิดเผยคำตอบก่อนย่อมไม่ควรทำ

3. มีการประเมินตนเอง (Self-Assessment) จุดประสงค์ของการประเมินตามสภาพจริงก็คือ

3.1 เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการประเมินงานของตน โดยเทียบวัดกับมาตรฐานทั่วไปของสาธารณชน (Public Standard)

3.2 เพื่อปรับปรุง ขยับขยาย และเปลี่ยนทิศทางการดำเนินงาน

3.3 เพื่อริเริ่มในการวัดความก้าวหน้าของตนในแบบต่าง ๆ หรือจุดต่าง ๆ อย่างที่ไม่มีการวัดเช่นนี้มาก่อน จะเห็นได้ว่าการประเมินตนเอง เป็นการทำงานที่ตนเป็น ผู้ชี้นำตนเอง ปรับปรุงจากแรงจูงใจของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อมนุษย์ในโลกของความเป็นจริง

4. มีการนำเสนอผลงาน กิจกรรมการนำเสนอทำให้เกิดการเรียนรู้ที่หยั่งรากลึก เนื่องจากนักเรียนได้สะท้อนความรู้สึกของตนว่ารู้อะไร และนำเสนอเพื่อให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้แน่ใจว่านักเรียนได้เรียนรู้ในหัวข้อนั้น ๆ อย่างแท้จริง นอกจากนี้คุณลักษณะของการประเมินผลตามสภาพจริงเช่นนี้มีประโยชน์ตอบสนองต่อเป้าประสงค์ที่สำคัญอีกหลายประการ คือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4.1 เป็นสัญญาณบ่งบอกว่างานของนักเรียนมีความสำคัญมากพอที่จะให้ผู้อื่นรับรู้และชื่นชมได้

4.2 เปิดโอกาสให้ผู้อื่น เช่น ครู เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง ได้เรียนรู้ตรวจสอบ ปรับปรุง และชื่นชมในความสำเร็จด้วยอย่างต่อเนื่อง

4.3 เป็นตัวแทนของการบรรลุถึงเป้าหมายในการวัดทางการศึกษาอย่างแท้จริงและมีชีวิตชีวา

แนวทางการประเมินผลทางภาษาควรประเมินตามแนวทางการประเมินตามสภาพจริงซึ่งมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

ในการวัดการประเมินผลการเรียนรู้ทางภาษาเยอรมัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556: 12) ได้กำหนดการประเมินผลการเรียนสำหรับสาระการเรียนรู้ภาษาเยอรมัน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจ เกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนและสถานศึกษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องประเมินตามมาตรฐานการระดับความรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาเยอรมัน เพื่อบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม (ภาษาเยอรมัน) ตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2. การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและให้กำลังใจผู้เรียนพัฒนาการเรียนภาษาโดยพิจารณาจากความรู้ ความสามารถ ความคิดของผู้เรียน รวมทั้งมีการวิเคราะห์ผลประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน

3. ใช้รูปแบบวิธีการประเมินที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา วิธีการสอน และสอดคล้องกับตัวชี้วัด ตามลักษณะการประเมินผลทางภาษา ดังภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แผนภูมิการประเมินผล (Assessment Profile) ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, 2556

กิ่งแก้ว อารีรักษ์ (2546: 74-80) ได้สรุปแนวคิดเรื่องการประเมินทักษะทางภาษาไว้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนเป็นผู้ที่เสาะแสวงหาวิธีสอนและเทคนิคการสอนภายในชั้นเรียน ให้เกิดความรู้แบบผสมผสาน โดยคาดหวังว่าผู้เรียนจะต้องมีความรู้และทักษะทางภาษา โดยนำความรู้จากกระบวนการเรียนรู้ภาษา ตลอดจนกระบวนการต่างๆ มาผนวกเข้ากับความรู้ที่เกิดขึ้นภายในตน และสามารถใช้ภาษาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จริง ซึ่งเป็นแนวทางการประเมินผลทางภาษาตามสภาพจริง และการประเมินตามความสามารถจริงที่ปรากฏ ซึ่งการประเมินผลทางภาษาตามสภาพจริงต้องประกอบด้วยการประเมินผล 3 ด้าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. ความคิดรวบยอดทางด้านภาษา (Language Concept) ได้แก่ ศัพท์ สำนวน ไวยากรณ์ โครงสร้าง และการออกเสียง ซึ่งแสดงออกโดยผ่านทางความสามารถด้านภาษา (Language Practice) ที่ใช้ในการสื่อสารตามสถานการณ์ต่าง ๆ

2. ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process Concept) ต้องประเมินความสามารถทีผู้เรียนแสดงออก ไม่ใช่ข้อบกพร่อง

3. ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการประเมิน (Evaluation Concept) รู้ว่ากำลังประเมินอะไรและมุ่งประเมินในสิ่งนั้น ไม่นำเอาตัวแปรอื่นมาเกี่ยวข้อง เช่น ต้องการประเมินความสามารถในการเขียนจดหมายสมัครงาน ก็ต้องเน้นประเมินที่จดหมายสมัครงานซึ่งผู้เรียนสามารถเขียนได้ตามเงื่อนไข ไม่ควรไปเข้มงวดกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ตัวสะกด เครื่องหมายวรรคตอน เป็นต้น ความสามารถในการประเมินได้อย่างถูกต้อง คือ ความสามารถในการสร้าง

เกณฑ์การประเมิน (Know how to find criteria) และความสามารถในการสร้างสถานการณ์เพื่อให้เกิดการสื่อสาร (A Situation which entails an action)

ธูปทอง กว้างสวาสดิ์ (2549 : 171) และ Hans-Georg Albers und Sibylle Bolton (1999 : 22) ได้กล่าวถึงการสร้างข้อทดสอบซึ่งมีเนื้อหาแนวเดียวกันว่า การสร้างแบบทดสอบที่มีมาตรฐานคือ มีความตรง (Validity) ทดสอบในสิ่งที่จะทดสอบ มีความเที่ยง (Reliability) คือ ให้ผลที่เป็นความสามารถของผู้เรียนได้ทุกข้อ ตลอดจนมีความเป็นปรนัย(Objective) เมื่อข้อสอบมีมาตรฐาน ผู้เรียนที่สามารถสอบผ่านได้ก็มั่นใจได้ว่าตนมีความรู้ความสามารถจริง

แนวคิดในการประเมินทางภาษาดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับหลักการทั่วไปของการวัดและการประเมินผลภาษาจาก Cohen (1994 อ้างใน ธูปทอง กว้างสวาสดิ์, 2549) ได้กล่าวถึงการประเมินทักษะภาษาสรุปได้ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เหตุผลที่ต้องประเมินภาษา

เหตุผลคือ เพื่อผลประโยชน์ของผู้เรียนเพราะการประเมินเป็นการแสดงให้เห็นว่าการเรียนภาษานั้นมีความหมายสำหรับผู้เรียน การประเมินจะสะท้อนจุดประสงค์ของรายวิชา ผลที่ปรากฏบอกให้รู้ว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของรายวิชาที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นถ้าสิ่งที่ทดสอบสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เรียนต้องการในแต่ละรายวิชาทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ การทดสอบเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนมากขึ้น และที่สำคัญที่สุดคือผู้เรียนได้รับผลสะท้อนกลับเกี่ยวกับความสามารถทางภาษาทำให้ผู้เรียนได้รู้จุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง ซึ่งจากผลดังกล่าวได้ใช้เป็นแนวทางในการเลือกเรียนในสิ่งที่ตนถนัด หรือเพื่อแก้จุดบกพร่องของตัวเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การประเมินยังเกิดประโยชน์ต่อผู้สอน เพราะเป็นการตัดสินว่าสอนบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ เช่น วิชาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วยเนื้อหา การทักทาย การกล่าวลา การแสดงความต้องการ การปฏิเสธ การขอโทษ และทักษะทางภาษา ได้แก่ ทักษะการพูด การเขียน การฟังและการอ่าน ผู้สอนวัดระดับผลสัมฤทธิ์ที่ผู้เรียนคาดหวังไว้กับผลการประเมินจริงแตกต่างกันแค่ไหน สิ่งเหล่านี้จะเป็นข้อมูลให้ผู้สอนได้ปรับปรุงพัฒนาการสอนของตนเอง นอกจากนั้นการวิเคราะห์ข้อสอบแต่ละข้อยังเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนในการตรวจสอบว่าข้อสอบข้อใดยากง่าย ทำให้รู้จุดอ่อนของผู้เรียนแต่ละคนอีกด้วย

2. สิ่งที่ประเมิน มีดังนี้

2.1 ประเมินว่าผู้เรียนเรียนรู้อะไร นักสอนภาษาต่างประเทศย้ำว่า สิ่งที่

ผู้สอนสอนอาจไม่ใช่สิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ หมายความว่าผู้เรียนอาจไม่เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้สอนสอนเลยหรือเรียนรู้ได้น้อย บางครั้งก็เข้าใจผิดคือรู้มาผิด เพราะอาจเกิดจากการให้ความสนใจในการเรียนไม่เพียงพอ การประเมินจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้ว่าตัวเองมีความรู้เท่าใด

2.2 การประเมินการใช้ภาษาจริง (Authentic Language Use) การทดสอบความรู้ทางภาษา (Linguistic Knowledge) ไม่ใช่การประเมินภาษาจริงที่ใช้ในการสื่อสาร การสังเกตพฤติกรรมการใช้ภาษาถือว่าเป็นการประเมินภาษาที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งการวัดภาษาจริงเป็นการวัดความสามารถทางภาษาโดยตรงที่ใกล้เคียงกับสภาพจริงมากที่สุด

2.3 การใช้กรอบทฤษฎีในการประเมิน การใช้ทฤษฎีเป็นกรอบในการประเมินที่เห็นได้ชัดเจน เช่น กรอบการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของคเนลและเสวน แบ่งเป็น 4 กรอบ คือ ความสามารถทางภาษาเพื่อเข้าสู่สังคม (Sociolinguistic Ability) เช่น การใช้ภาษาในการแสดงความรู้สึกของตน การขอโทษ ขอบคุณ ขอร้อง ขอและให้ข้อมูลต่างๆ ความสามารถในการใช้ข้อความ (Discourse Ability) เป็นการนำไวยากรณ์ไปใช้ในการสื่อการฟัง พูด อ่าน และเขียน ความสามารถด้านไวยากรณ์ เช่น คำศัพท์ วลี ประโยค และความสามารถด้านกลวิธี การใช้ภาษา (Strategic Ability) เช่น ความสามารถในการทดแทน (Compensatory) ในกรณีที่มีปัญหาในการสื่อสารเนื่องจากความสามารถทางภาษาไม่ดีพอ กลวิธีทดแทนจะนำมาใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3. ความมุ่งหมายของการประเมินภาษา

3.1 วัดผลสัมฤทธิ์และความสามารถทางภาษา การวัดผลสัมฤทธิ์ทางภาษาเป็นการวัดความรู้ทางภาษา (Linguistic Knowledge) และวัดความสามารถในการประยุกต์ใช้ภาษาตามหน้าที่ของภาษา ผู้สอนสามารถสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ขึ้นเองหรือใช้ข้อสอบมาตรฐานก็ได้

3.2 เปรียบเทียบผู้สอบกับผู้สอบคนอื่นๆ ว่าอยู่ในตำแหน่งที่เท่าใดในระดับประเทศ ระดับภาค หรือระดับชั้นเรียน ใช้ข้อสอบอิงกลุ่ม ส่วนข้อสอบอิงเกณฑ์ใช้เมื่อต้องการที่จะวัดว่าผู้เข้าสอบบรรลุจุดประสงค์ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือไม่ นอกจากนั้นการใช้ข้อสอบอิงเกณฑ์ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อดูว่าข้อสอบแต่ละข้อมีผู้เรียนทำได้กี่คน ข้อสอบข้อไหนผู้เรียนทำไม่ได้เลย ซึ่งเชื่อมโยงไปถึงจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อ เพราะข้อสอบนั้นออกตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา ส่วนข้อสอบอิงกลุ่มวัดกว้างกว่าข้อสอบอิงเกณฑ์ ผู้สอนสามารถวิเคราะห์ข้อสอบแต่ละข้อได้เช่นกัน เพียงแต่เป้าหมายในการสอบต่างกัน

ปัจจุบันผู้สอนมักใช้ข้อสอบอิงเกณฑ์ในการประเมินความสามารถทางภาษาในแต่ละรายวิชา ซึ่งลักษณะของข้อสอบก็อาจเปลี่ยนไปจากเดิมและมีลักษณะและวิธีการประเมินที่หลากหลายที่ไม่ใช้เฉพาะข้อสอบเท่านั้น อาจจะใช้การประเมินตนเอง (Self-Assessment) หรือการประเมินรายการ (Checklist)

4. วิธีการประเมิน

วิธีใดที่ดีที่สุดในการประเมินภาษาต่างประเทศยังเป็นเรื่องที่ถกเถียงกันอยู่ว่าจะใช้วิธีเก่าคือการประเมินในเชิงปริมาณหรือใช้วิธีการประเมินแบบใหม่ ซึ่งการประเมินภาษามี 2 ลักษณะ ได้แก่ การประเมินแยกทักษะ (Discrete-point Item) การประเมินรวมหรือบูรณาการภาษา (Integrative Item) จากการที่ไม่มีข้อตกลงที่แน่นอนว่าจะใช้วิธีใดประเมินภาษาที่เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด ดังนั้นการใช้หลายๆ วิธีประสมประสานกันจึงน่าจะเป็นการประเมินที่ได้ผลที่สุด

5. การประเมินเครื่องมือประเมินภาษา

หลังจากที่สร้างเครื่องมือประเมินภาษาซึ่งส่วนมากจะเป็นลักษณะของแบบทดสอบจำเป็นต้องมีการประเมินว่าแบบทดสอบนั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่ มีเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

5.1 ความเชื่อมั่น (Reliability) ความน่าเชื่อถือของข้อสอบ การทดสอบความเชื่อมั่นของข้อสอบทำได้โดยนำข้อสอบชุดเดิมนำมาสอบคนเดิมสองครั้งได้ผลเหมือนกันถือว่าข้อสอบนั้นเชื่อถือได้ ความเชื่อมั่นของเครื่องมือประเมินภาษาขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการ ดังนี้

5.1.1 ด้านข้อสอบ (Test Factor) เช่น ความกำกวมของข้อสอบ การจำกัดเสรีภาพในการตอบ เช่น คำถามเฉพาะเจาะจงเกินไป ความชัดเจนของคำชี้แจงในการทำข้อสอบ ความยาวของข้อสอบ

5.1.2 ด้านสถานการณ์ (Situation Factor) สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมในการสอบถือว่ามีผลต่อความเที่ยงของข้อสอบ เช่น บรรยากาศห้องสอบ แสง เสียง ในห้องและนอกห้องมีเสียงรบกวนหรือไม่

5.1.3 ด้านผู้สอบ (Individual Factor) สุขภาพของผู้สอบทั้งด้านจิตใจและร่างกาย แรงจูงใจ สิ่งเหล่านี้เรียกว่าส่วนประกอบชั่วคราว (Transient Factor)นอกจากนั้นก็ยังมีสาเหตุที่ถาวร (Stable Factor) เช่น ทักษะไอคิวความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประสบการณ์ในการที่เคยทำข้อสอบที่คล้ายๆ กันมาก่อน

5.2 ความตรง (Validity) หมายถึง ข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามที่ต้องการจะวัด ความตรงมีลักษณะดังนี้

5.2.1 ความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) หมายถึง ความถูกต้องครอบคลุมของเนื้อหาตามจุดประสงค์รายวิชา สำหรับครูสอนภาษา การตรวจสอบความตรงไม่ใช่การวิเคราะห์ทางสถิติ แต่ตรวจดูว่าแต่ละข้อของข้อสอบนั้นถูกต้องตามเนื้อหาโครงสร้างภาษาและครอบคลุมจุดประสงค์ที่สอนไปแล้วหรือไม่

5.2.2 ความตรงสัมพันธ์กับเกณฑ์ (Criterion-related Validity) ความเที่ยงตรงลักษณะนี้เป็นการเปรียบเทียบผลของการใช้แบบทดสอบกับเกณฑ์อื่นๆ ที่ใกล้เคียงกัน ถ้าผลการสอบคล้ายๆ กันถือว่ามีความตรง เช่น ผู้สอนต้องการดูผลว่าข้อสอบที่สร้างขึ้นมีความตรงในด้านความสัมพันธ์สอดคล้องกับเกณฑ์หรือไม่ โดยเทียบกับข้อสอบมาตรฐานหรือข้อสอบที่สำนักทดสอบต่างๆ สร้างขึ้นมา

5.2.3 ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง ผลการสอบสัมพันธ์กับความสามารถทางภาษาของผู้สอบ ผู้สร้างข้อสอบต้องคำนึงถึงเสมอว่าข้อสอบที่สร้างขึ้นมานั้นสะท้อนความสามารถทางภาษาของผู้สอบ เช่น การทดสอบทักษะการฟังผู้ประเมินต้องใช้วิธีการประเมินหลายๆ อย่างประเมินในสถานการณ์เดียวกัน แล้วนำผลการประเมินมาเปรียบเทียบดูว่ามีความใกล้เคียงกันหรือไม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5.2.4 ความตรงของระบบ (Systematic Validity) หมายถึง การสอบนั้นมีผลต่อการเรียนการสอนและหลักสูตร เช่น การนำผลการประเมินมาพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

6. บทบาทของผู้สอนในการประเมินภาษา ผู้สอนมีบทบาทในการดูแลตรวจสอบให้เกิดความถูกต้องเที่ยงตรงในการสอบโดยเกณฑ์การปฏิบัติดังนี้

6.1 กำหนดคำชี้แจงในการทำข้อสอบอย่างชัดเจน

6.2 ความเหมาะสมของเวลาในการทำข้อสอบ

6.3 ชนิดของแบบทดสอบที่ผู้เรียนสนใจ และส่วนใดของข้อสอบที่ผู้เรียนชอบและทำอย่างมีความสุข

6.4 ความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน เมื่อเทียบในชั้นเรียน

6.5 ความเหมาะสมและน้ำหนักการให้คะแนน

6.6 ความง่ายในการตีความของคะแนนที่ได้

6.7 วิธีการสอบใดที่เหมาะสมและควรที่จะใช้วิธีนั้นอีกต่อไป

การที่จะทดสอบความรู้หรือประเมินผลความสามารถทางภาษาของผู้เรียนได้ ต้องมีการประเมินผลตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ องค์ประกอบในการประเมินผลจะต้องสอดคล้องกับแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร นั่นคือ ต้องประเมินทั้งความรู้ ซึ่งหมายถึง เนื้อหาทางภาษาประกอบด้วยคำศัพท์ ไวยากรณ์ เสียง ประเมินทั้งความสามารถหรือประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง ทักษะในการนำความรู้ไปใช้ การเลือกใช้ข้อความได้เหมาะสมสอดคล้องกับความคิดและประเมินขอบเขตของการใช้ภาษา ซึ่งก็คือ สมรรถภาพในการสื่อสารนั่นเอง

การทดสอบที่จะประเมินทักษะทางภาษาของนักเรียนได้ตามสภาพจริง จะมีลักษณะที่ Keath Morrow (1996 อ้างถึงใน กิ่งแก้ว อารีรักษ์, 2546) เสนอไว้ว่า หากต้องการประเมินตามสภาพจริง ก็ต้องประเมินการสื่อสารในชีวิตจริง โดยจะต้องมีภาระงานเหมือนในชีวิตจริง ซึ่งแบบทดสอบทางภาษาแบบเก่า ไม่สามารถนำเอาลักษณะต่างๆ ของการสื่อสารในชีวิตจริงมาเป็นส่วนหนึ่งในการทดสอบได้ เขาจึงได้ทำรายการสิ่งที่บ่งชี้ถึงการประเมินตามสภาพจริงของทักษะทางภาษาของผู้เรียนในรูปแบบของภาระงานที่มีลักษะ 7 ประการ คือ 1) ลักษณะเป็นภาระงานที่ยึดการมีปฏิสัมพันธ์กันเป็นหลัก 2) ลักษณะภาระงานเป็นสิ่งที่ไม่สามารถคาดเดาได้ 3) ภาระงานต้องมีบริบท 4) การทดสอบการสื่อสารต้องมีจุดมุ่งหมาย 5) มีการปฏิบัติจริงในสถานการณ์การใช้ภาษา 6) ภาษาที่ใช้ในการทดสอบควรเป็นภาษาที่ใช้อยู่จริงและเป็นธรรมชาติเท่าที่จะเป็นได้ 7) การยึดพฤติกรรมที่คาดหวังเป็นหลัก

จากหลักการและแนวทางของการประเมินผลทางภาษาตามสภาพจริง สรุปได้ว่า การประเมินผลตามสภาพจริงเป็นวิธีการประเมินที่สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมหรือทักษะที่นักเรียนแสดงออกมา โดยมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือผลงานของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีความสัมพันธ์และมีความหมายที่แท้จริงกับชีวิตประจำวัน ในการประเมินผลทางภาษาตามสภาพจริงจะเป็นการวัดความสามารถทางภาษาโดยตรงที่ใกล้เคียงกับสภาพจริงมากที่สุด ผู้เรียนจะต้องมีความรู้และทักษะทางภาษา โดยนำความรู้จากกระบวนการเรียนรู้ภาษา ตลอดจนกระบวนการต่างๆ มาผนวกเข้ากับความรู้ที่เกิดขึ้นภายในตน และสามารถใช้ภาษาตามสถานการณ์ต่างๆ ได้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การวิจัยและพัฒนา

ในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการวิจัยและพัฒนาไว้ดังนี้

ไพฑูรย์ ศรีฟ้า (2548 :1) กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนามาจากคำว่า Educational Research and Development เรียกย่อ ๆ ว่า R & D เป็นวิธีการที่ใช้พัฒนาและตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของงานการศึกษา

อุทัย บุญประเสริฐ (2549 : 2) กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนาหรือ R & D เป็นการวิจัยประยุกต์ เป็นการวิจัยที่เน้นการแสวงหาผลิตภัณฑ์ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ พัฒนากระบวนการพัฒนาระบบและวิธีทำงาน และเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน สำหรับการพัฒนาสิ่งที่ ต้องการ

สุพักตร์ พิบูลย์ (2549 : 15) กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) เป็นลักษณะหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่ใช้กระบวนการศึกษา ค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มุ่งพัฒนาทางเลือกหรือกระบวนการใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพ งานหรือคุณภาพชีวิต การวิจัยและพัฒนาเป็นการวิจัยเชิงทดลองการวิจัยและพัฒนาจะให้ผลลัพธ์ที่สำคัญ 2 ลักษณะ คือ (1) นวัตกรรมวัตถุที่เป็นชิ้นอัน (Materials) เช่น ชุดการสอน สื่อ การสอน ชุดกิจกรรมเสริมความรู้ เป็นต้น (2) นวัตกรรมประเภทที่เป็นรูปแบบ / วิธีการ / กระบวนการ / ระบบปฏิบัติการ (Methods / Process / Procedure / Style) เช่น รูปแบบการสอน วิธีสอน รูปแบบการบริหารจัดการ เป็นต้น

ญาณภัทร สีหะมงคล (2550 : 1) กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้า คิดค้นอย่างเป็นระบบและน่าเชื่อถือ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาผลผลิต เทคโนโลยี สิ่งประดิษฐ์ สื่อ อุปกรณ์ เทคนิควิธีหรือรูปแบบการทำงาน หรือระบบบริหารจัดการให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นอย่างชัดเจน

นอกจากนั้น ไพศาล วรคำ (2558 : 23) และประสาท เนืองเฉลิม (2555 : 72-73) ยังได้อธิบายไว้สอดคล้องกันว่าการวิจัยและพัฒนาเป็นการวิจัยลักษณะหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่ใช้กระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบซึ่งดำเนินหมุนเวียนกันไปเป็นวัฏจักร จนกระทั่งได้นวัตกรรมที่มีความสมบูรณ์ สามารถนำออกเผยแพร่ได้ การวิจัยและพัฒนามุ่งพัฒนาทางเลือก หรือวิธีการใหม่ๆ ที่ใช้ในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ (Product) ซึ่งหมายถึง วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สิ่งของ แนวคิดหรือทฤษฎี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
MAHAPHUT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ต่างๆ ที่ได้ผลิตและคิดค้นขึ้น เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิต การวิจัยและพัฒนาสามารถนำไปใช้ได้ในทุกสาขาอาชีพ สำหรับการศึกษาจะเป็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ซึ่งนวัตกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมาทดลองใช้มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1. นวัตกรรมที่เป็นรูปธรรม ซึ่งอาจเป็นประเภทวัสดุ อุปกรณ์ ชิ้นงาน เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการสอน สื่อการสอน ชุดกิจกรรม ชุดฝึกทักษะ คู่มือประกอบการเรียนรู้

2. นวัตกรรมที่เป็นรูปแบบ วิธีการ กระบวนการ ระบบปฏิบัติการ เช่น รูปแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน เทคนิคการสอน รูปแบบการบริหารจัดการ

การดำเนินการวิจัยและพัฒนาประกอบด้วย 4 ระยะหรือ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนการทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ และขั้นตอนการประเมินปรับปรุงผลิตภัณฑ์

เมื่อนำมาดำเนินการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน จะมีรายละเอียดดังนี้ คือ ระยะการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน นักวิจัยและพัฒนาจะต้องตรวจสอบและปรับปรุงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการเรียนการสอน สร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน ตรวจสอบประสิทธิภาพในกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก ปรับปรุงนวัตกรรมการเรียนการสอน ทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ดำเนินการจนได้นวัตกรรมที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นทำนวัตกรรมไปทดลองใช้ ซึ่งจะกระทำในลักษณะที่เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบทดลองกลุ่มเดียว (One Group Pretest PostTest Design) หรือแบบทดลองสองกลุ่ม (Two Group PreTest PostTest Design) ระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลองที่ทดลองใช้นวัตกรรม เพื่อเป็นการตรวจสอบว่านวัตกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถนำมาใช้และขยายผลได้จริง จากนั้นเป็นขั้นตอนการสรุปผลการทดลองใช้นวัตกรรม และต้องเขียนรายงานผลการวิจัยเพื่อนำเสนอและเผยแพร่ต่อสาธารณะ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับผู้ที่ต้องการนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม การออกแบบวิจัยจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัยอย่างชัดเจน ข้อสังเกตหรือข้อควรระวังสำหรับผู้ใช้ข้อมูลในการวิจัยหรือทดลองนวัตกรรมการเรียนการสอน

กฤษิยากร เตชะปิยะพร (2552: ออนไลน์) ได้อธิบายกระบวนการวิจัยและพัฒนาไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กระบวนการวิจัยและพัฒนา อาจเริ่มด้วยระบบของการวิเคราะห์สภาพปัญหาให้ชัดเจน แล้วเข้า สู่ระยะของการพัฒนาทางเลือก หรือวิธีการใหม่ๆ ซึ่งระยะของการพัฒนาทางเลือกจะมีขั้นตอนคล้ายคลึง กับการวิจัยโดยทั่วไป แต่เป็นการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมให้ได้มาตรฐานก่อนที่จะทำการทดลองใช้ในสภาพจริง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรม

โดยทั่วไปการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม จะมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 พัฒนาต้นแบบ (อาจเป็นการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ หรือรูปแบบการบริหารจัดการ)

ขั้นที่ 2 ทดลองใช้นวัตกรรม

ขั้นที่ 3 สรุปผลการทดลอง / เขียนรายงาน

ในการสร้างต้นแบบนวัตกรรม นักวิจัยและพัฒนาจะต้องตรวจสอบและปรับปรุงต้นแบบนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องในลักษณะของ R&D ดังนี้

1. ต้องศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม (Review literature)
2. สร้างต้นฉบับนวัตกรรม (D1 = Development ครั้งที่ 1)
3. ตรวจสอบประสิทธิภาพในกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก (R1 =Research ครั้งที่ 1)
4. ปรับปรุงต้นฉบับ (D2)
5. ทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้น (R2)
6. ดำเนินการจนได้ต้นแบบนวัตกรรมที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

แนวการปฏิบัติในการออกแบบวิจัยและพัฒนา ในการออกแบบวิจัย จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัยอย่างชัดเจน กำหนดตัวบ่งชี้ หรือประเด็นที่มุ่งศึกษา กำหนดแหล่งข้อมูล หรือผู้ใช้ข้อมูลในการวิจัยหรือทดลองนวัตกรรม กำหนดแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ และกำหนดแนวทางการวิเคราะห์หรือตัดสินคุณภาพนวัตกรรม ซึ่งทุกรายการดังกล่าวนี้ ควรจะถูกกำหนดไว้ล่วงหน้า และเป็นที่รับทราบตรงกันระหว่างกลุ่มผู้เกี่ยวข้องต่างๆ รายละเอียด เป็นดังนี้

1. การออกแบบในเรื่องของประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะต้องกำหนดเป้าหมายประชากร หรือกลุ่มเป้าหมายในการใช้นวัตกรรมอย่างชัดเจน

2. การออกแบบในเรื่องการวัดตัวแปรหรือการเก็บรวบรวมข้อมูล นักวิจัยจะต้องกำหนดประเด็น ตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัด พร้อมทั้งกำหนดแหล่งข้อมูล หรือผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างครบถ้วน กำหนดประเภทเครื่องมือหรือวิธีการวัด ช่วงเวลาในการวัด (เช่น วัดก่อน และเมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง) พร้อมกำหนดแนวปฏิบัติในการพัฒนาเครื่องมือและตรวจสอบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คุณภาพของเครื่องมือวัดแต่ละรายการ กล่าวโดยสรุป จะต้องสรุปว่าตัวบ่งชี้ หรือประเด็นในการวัดในครั้งนั้น ๆ ประกอบด้วยอะไรบ้าง แต่ละตัวบ่งชี้ หรือแต่ละประเด็น จะใช้เครื่องมือหรือวิธีการใดในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะพัฒนาเครื่องมือแต่ละชนิดอย่างไร และจะจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อไรบ้าง ในการเลือกใช้เครื่องมือวัด ซึ่งมีหลายชนิด อาทิ แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบสังเกต แบบประเมินคุณลักษณะต่างๆ เป็นต้น การตัดสินใจว่าจะเลือกใช้เครื่องมือวัดชนิดใด จะต้องคำนึงถึงธรรมชาติ หรือลักษณะของตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัด และข้อจำกัดต่าง ๆ อาทิ ถ้าเป็นตัวบ่งชี้ประเภทความรู้ ก็ใช้แบบทดสอบ ถ้าเป็นพฤติกรรมก็ใช้แบบประเมินพฤติกรรม ถ้าเป็นเจตคติ ก็ใช้แบบวัดเจตคติ เป็นต้น หรือในบางครั้ง นักประเมินได้เลือกใช้เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยสาระหลายตอน แต่ละตอนมุ่งวัดตัวบ่งชี้ที่แตกต่างกันในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม นักวิจัยจะต้องระลึกเสมอว่าจะต้องเน้นในเรื่องความรวดเร็ว คล่องตัว มีประสิทธิภาพ สามารถรวบรวมข้อมูลได้อย่างรวดเร็วทันกับช่วงเวลาต่างๆ ในขณะดำเนินการทดลองนวัตกรรม และกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องไม่เกิดผลกระทบเชิงลบต่อกระบวนการพัฒนา

3. การออกแบบในเรื่องสถิติ แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในงานวิจัยและพัฒนา สามารถเลือกใช้สถิติในลักษณะเดียวกับงานวิจัยทั่วไป ซึ่งจะมีทั้งสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) และสถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ซึ่งการเลือกใช้วิธีการทางสถิตที่เหมาะสม จะเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลงานวิจัยได้ รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการทางสถิติเหล่านี้สามารถศึกษาได้จากเอกสารหรือตำราทั่วไป โดยผลลัพธ์ที่ได้จากการวางแผนและออกแบบวิจัยและพัฒนา คือ กรอบแนวทางการวิจัย หรือโครงการวิจัยที่มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์

ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม ในงานวิจัยและพัฒนา ในงานวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ ตัวนวัตกรรม หรือปฏิบัติการ (Treatment) ที่นักวิจัยให้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งอาจหมายถึง สื่อ/ ชุดสื่อ หรือวิธีการใหม่ๆ ในการจัดการศึกษา ส่วนตัวแปรตาม คือ ตัวแปรที่เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการใส่ปฏิบัติการ เช่น ความรู้ ความพอใจ เจตคติ ทักษะ หรือสภาพการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เป็นต้น

เครื่องมือวิจัย ในงานวิจัยและพัฒนา เครื่องมือวิจัยในงานวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญ คือ

1. เครื่องมือทดลอง หรือชุดนวัตกรรม หรือชุดปฏิบัติการ การวิจัยและพัฒนาจะมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถของนักวิจัยในการแสวงหานวัตกรรมที่สร้างสรรค์ ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ (ลงทุนไม่มาก สะดวกใช้ สะดวกปฏิบัติ ให้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประสิทธิผลตามที่คาดหวัง) ซึ่งการแสวงหานวัตกรรมที่สร้างสรรค์ นักวิจัยจะต้องทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หรือกรณีตัวอย่างนวัตกรรมที่หลากหลาย ก่อนที่จะสังเคราะห์เป็นนวัตกรรมที่จะนำมาทดลอง ทั้งนี้ นักวิจัยควรจะสามารถชี้บ่ง หรือระบุลักษณะที่เห็นว่าเป็นจุดเด่น ความสร้างสรรค์ หรือความเหมาะสมของนวัตกรรมได้อย่างชัดเจนอีกทั่งจะต้องเป็นนวัตกรรมที่มีความถูกต้อง เหมาะสมตามหลักวิชา

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลหรือเครื่องมือวัดตัวแปรในการออกแบบด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะต้องวิเคราะห์ทบทวนวัตถุประสงค์ของการวิจัย กำหนดหรือระบุตัวแปรหรือประเด็นที่มุ่งศึกษา กำหนดแหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูลที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความตรงหรือถูกต้อง กำหนดวิธีการหรือเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดแนวทางการพัฒนาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างชัดเจน

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยและพัฒนา การเลือกใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยและพัฒนาขึ้นอยู่กับชนิดของตัวแปร หรือตัวชี้วัดที่ทำการศึกษา ซึ่งโดยทั่วไป มักจะมีวิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ สำหรับตัวแปรตัดตอนที่วัดโดยเครื่องมือประเภทแบบตรวจสอบรายการ หรืออาจใช้การเปรียบเทียบสัดส่วนด้วนสถิติอ้างอิงไคสแควร์

2. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทดสอบความรู้หรือคะแนนจากมาตรประมาณค่า และใช้สถิติอ้างอิง การทดสอบค่าที (t-test) สำหรับการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียนหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม หรือ การวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยกรณีทดสอบหลายกลุ่ม เป็นต้น

3. ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อคำถามประเภทปลายเปิด หรือใช้เขียนแสดงความคิดเห็น หรือบรรยายสภาพความเปลี่ยนแปลงหลังการใช้นวัตกรรม การเลือกใช้วิธีการทางสถิติ ให้เน้นหลักการสามารถตอบคำถามวิจัยได้ ง่ายต่อการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ

จากนิยาม ลักษณะ และกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการทำวิจัยในลักษณะนี้ การวิจัยและพัฒนาจะช่วยให้ได้ทางเลือกหรือวิธีการใหม่ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษารวมถึงการวัดและประเมินผล ทำให้ได้นวัตกรรมรูปแบบประเมินจากการดำเนินการตามขั้นตอนที่มีการสำรวจสภาพปัญหา การพัฒนาและหาคุณภาพ การทดลองใช้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

และประเมินค่า เพื่อให้ได้รูปแบบการประเมินที่มีคุณภาพไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะการฟัง-พูดภาษาเยอรมันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1 งานวิจัยในประเทศ

อรนุช ทองทักษิณ (2551 : 64 - 68) ได้ทำการศึกษาผลการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นทักษะการฟัง-การพูดแบบเข้มที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ด้วยแนวคิดการสอนภาษาและรูปแบบกิจกรรมเพื่อการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้เพิ่มขึ้น โดยผู้เรียนจำนวน 17 คนที่ต้องการเสริมความรู้และฝึกทักษะในด้านการฟังและการพูดด้วยความสมัครใจก่อนเข้าเรียนในภาคเรียนปกติภาคเรียนที่ 1 ระยะเวลาในการสอน 90 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้คือแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะการใช้ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยแผนกิจกรรมที่หลากหลายจำนวน 12 แผน และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังและการพูดก่อนและหลังการทดลอง แบบประเมินตนเองของผู้เรียน และแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อโครงการสอนแบบเข้ม ผลการวิจัยสรุปได้ว่าผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการฟัง-พูดภาษาเยอรมันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารได้หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อโครงการสอนอยู่ในระดับดีถึงดีมากคิดเป็นร้อยละ 76.48

จุดเด่นของการศึกษาครั้งนี้คือการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 90 ชั่วโมงด้วยกิจกรรมฝึกทักษะการฟังพูดที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ในช่วงการเรียนภาษาได้มาก กิจกรรมที่หลากหลายได้แก่ ฟังคำสั่งที่ใช้ในการเรียนการสอน การอธิบายภาพ การฟังการเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การฟังคำถามคำบรรยาย ฟังบทเรียนจากเทปหรือซีดี ฟังเพลงเยอรมัน และชมภาพยนตร์เยอรมัน หากแต่ยังคงมีข้อจำกัดคือ มีผู้เรียน 6 คนเคยเป็นนักเรียนในโครงการแลกเปลี่ยนและมีประสบการณ์ในต่างประเทศมาแล้ว ทำให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่มีพัฒนาการทางภาษาช้าตามเพื่อนไม่ทันและเกิดความรู้สึกท้อแท้ ในขณะที่นักเรียนที่เรียนรู้ได้เร็วเสนอแนะให้มีบทเรียนที่ยากขึ้นกว่าเดิม จาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ระดับความรู้ที่แตกต่างกันค่อนข้างมากของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงให้เวลาเสริมกิจกรรมสำหรับผู้ที่มีพัฒนาการล่าช้า และให้ผู้เรียนที่เก่งได้ช่วยเหลือเพื่อนที่ตามไม่ทัน ทำให้ผู้เรียนที่มีพัฒนาการล่าช้ากล้าแสดงออกมากขึ้น นอกจากนี้อุปสรรคอีกอย่างหนึ่งคือหนังสือแบบเรียนและสื่อการเรียนการสอนภาษาเยอรมันใหม่ๆ ที่ต้องการค้นคว้าเพิ่มเติมค่อนข้างหาได้ยากและมีราคาแพง รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาเยอรมันหาได้ยากมาก และไม่มีนำเสนอในส่วนของเอกสารที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2

ในขณะที่วิไลรัตน์ ระทึกมูล และพรรณิพา หอมจันทร์ (2549 : 53-59) ได้วิจัยในลักษณะคล้ายๆ กัน คือเน้นทักษะการฟัง-พูด และเป็นการเรียนในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน เป็นการศึกษาผลของการสอนภาษาเยอรมันโดยเน้นการฟังและการออกเสียงที่ถูกต้องในสถานการณ์การสื่อสารที่มีต่อความสามารถด้านฟัง-พูดภาษาเยอรมันของผู้เริ่มเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีนนทบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้เวลาในการทดลองรวมทั้งสิ้น 72 ชั่วโมง และใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนทดลองและสอบหลังทดลอง (One-Group Pretest – Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดการเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟัง-ออกเสียงและพูดภาษาเยอรมันที่ถูกต้องในสถานการณ์การสื่อสาร และแบบประเมิน ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาเยอรมันของผู้เรียนหลังการทดลองด้วยการสอนภาษาเยอรมัน โดยเน้นการฟังและการออกเสียงที่ถูกต้องในสถานการณ์การสื่อสารสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการวิจัยนี้ต่างจากวิจัยที่กล่าวถึงข้างต้น เพราะการวิจัยนี้มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และทุกคนไม่มีพื้นฐานภาษาเยอรมันมาก่อน และผู้วิจัยเริ่มเนื้อหาจากสิ่งที่ง่ายๆ ก่อน แต่เมื่อเรียนไปแล้วผู้เรียนแต่ละคนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ช้าเร็วต่างกัน แต่การจัดการเรียนการสอนในวิจัยนี้เป็นการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และในภาคปฏิบัติผู้เรียนมีหูฟังพร้อมไมโครโฟนเป็นอุปกรณ์ช่วย จึงทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติได้ตามลำพังโดยไม่รบกวนเพื่อนข้างๆ หรือรู้สึกเขินอายผู้สอนและเพื่อนร่วมเรียน อย่างไรก็ตามยังมีความคิดเห็นเสนอแนะจากผู้เรียนคือ 1) ครูพูดเร็ว บางครั้งตามไม่ทัน 2) ครูควรบอกความหมายของคำศัพท์ให้มากกว่านี้ แต่เนื่องจากการเรียนการสอนในครั้งนี้เน้นการเรียนรู้หลักและวิธีการออกเสียง ผู้สอนจึงบอกความหมายเฉพาะคำศัพท์พื้นฐานที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ในการสนทนาในชีวิตประจำวันเท่านั้น ไม่เน้นการบอกความหมายศัพท์ทุกตัว โดยเฉพาะคำศัพท์ที่มีรูปมาจากการผันทางไวยากรณ์ เพราะจะทำให้ผู้เรียนสับสนและเสียเวลาในการเรียนรู้หลักการออกเสียง และที่สำคัญคือการสอนภาษาเพื่อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การสื่อสารจะต้องไม่เน้นการนำเสนอหรืออธิบายเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ไวยากรณ์เท่านั้น แต่จะเน้นการใช้ภาษาในการสื่อความจริงๆ และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

จากงานวิจัยข้างต้น พบว่ารูปแบบกิจกรรมควรมีความหลากหลายและเน้นสถานการณ์การสื่อสารที่สามารถนำมาใช้ได้ในชีวิตจริง นอกจากนั้นในทักษะการฟัง ควรเริ่มจากสิ่งที่ง่ายๆ ก่อน และเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวผู้เรียน หรือสิ่งที่ผู้เรียนมีความสนใจ เพื่อจูงใจในการเรียนและนำไปสู่การฝึกฝนเพื่อการสื่อสารมากขึ้น นอกจากความหลากหลายของกิจกรรมแล้ว ควรมีความหลากหลายในระดับความยากง่ายของกิจกรรม เพื่อให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน

เนื่องจากจำนวนโรงเรียนที่มีการสอนภาษาเยอรมันมีน้อย จึงทำให้การวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาเยอรมันมีจำกัดไปด้วย ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะการฟัง ซึ่งค้นคว้าได้เพียงการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ และการพัฒนาการประเมินทักษะภาษาอังกฤษเท่านั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ฮาลีด๊ะ ดีนามอ (2551 : 105) ได้ศึกษาความสามารถในการฟัง – พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารตามแนวคิดของ คีธ จอห์นสัน ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฟังและใช้ภาษา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนโดยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารตามแนวคิดของคีธ จอห์นสัน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หากแต่ผลความสามารถของผู้เรียนในการฟังระดับวิจารณ์ต่ำสุด ซึ่งความสามารถในระดับนี้ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการฟัง เช่น ฟังแล้วเข้าใจถึงขั้นสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับความหมายแฝง และฟังบทสนทนาแล้วเลือกสถานการณ์ได้ แต่ด้วยเหตุที่ผู้เรียนคุ้นเคยกับเสียงของผู้สอนมากกว่าสำเนียงของเจ้าของภาษา ผู้เรียนฟังแล้วอาจจะไม่เข้าใจบทฟังเท่าที่ควร จึงเป็นผลให้มีคะแนนเฉลี่ยในด้านนี้ต่ำ นอกจากนั้นผลจากการประเมินการทำกิจกรรมมีความไม่สม่ำเสมอของพัฒนาการด้านการฟัง-พูด อาจเนื่องมาจากเนื้อหา บทสนทนา เป็นสถานการณ์ที่ไกลตัว ไม่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน หรือไม่ใช่เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งระยะเวลาฝึกปฏิบัติอันสั้นไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถตามประเด็นที่กำหนด

ปราณี ศรีสวัสดิ์ (2549 : 126-127) ศึกษาการพัฒนาเครื่องมือวัดการปฏิบัติทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ระดับช่วงชั้นที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

พุทธศักราช 2544 พบว่า การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความเหมาะสมกับการเรียนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร เป็นเครื่องมือวัดที่เน้นการวัดความสามารถของผู้เรียนโดยการแสดงพฤติกรรมที่บ่งบอกถึง ความรู้ ความคิด ทักษะ และ ประสบการณ์ภายใต้สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

จากการทบทวนงานวิจัยดังกล่าว ทำให้ได้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยเกี่ยวกับทักษะการฟังพูดคือ ควรให้ผู้เรียนได้ฝึกกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกัน ต่อเนื่องและน่าสนใจ อยู่ในความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน และมีเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมาก นอกจากนั้นการทดสอบยังเป็นเพียงแค่ข้อสอบปรนัยซึ่งควรจะมีความหลากหลายในรูปแบบการทดสอบมากกว่านี้

จากวิจัยข้างต้นทำให้ได้เห็นถึงความจำเป็นที่วิธีวัดและประเมินผลต้องชัดเจนเหมาะสมกับการเรียนรู้ และควรประเมินนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงานของนักเรียนว่ามีข้อดี หรือบกพร่องตรงไหน จะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเองต่อไป

ชายุดา จันทะปิดตา (2555 : 82) ได้พัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบฝึกเสริมทักษะการฟังเพื่อการสื่อสารมีค่าเท่ากับ 78.22/83.12 ซึ่งมีประสิทธิภาพ เนื่องจากแบบฝึกพัฒนาขึ้นตามกระบวนการการออกแบบเอกสารการสอน ซึ่งกำหนดกรอบเนื้อหาสาระของเรื่องที่ต้องการให้เรียนในหลักสูตร คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนและจุดประสงค์ของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นหลัก และพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมกับผู้เรียน 2) ผลสัมฤทธิ์ในการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการฟังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แบบฝึกเสริมทักษะการฟังได้เพิ่มทักษะการฟังให้แก่นักเรียนมากขึ้น เพื่อให้การฟังบรรลุตามวัตถุประสงค์ คือฟังแล้วสามารถตอบคำถามได้ เติมคำหรือข้อความได้ นอกจากนั้นเนื้อหาในแบบฝึกและบทฟังแต่ละบทเป็นแบบ Simplified Text ซึ่งไม่ยากเกินไป เพราะผู้วิจัยคำนึงถึงภูมิหลังของผู้เรียน พื้นฐานความรู้เดิม (Background Knowledge) 3) นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากต่อแบบฝึกเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้งในด้านรูปแบบที่เป็นลำดับขั้น ชัดเจน เข้าใจง่าย มีรูปแบบกิจกรรมที่น่าสนใจ ทักษะการฟังเพื่อการสื่อสาร ได้มีการปรับเสียงพูดและอัตราความเร็วให้เหมาะสมกับผู้ฟัง มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย ในด้านเนื้อหามีคำศัพท์ไม่ยากเกินกว่าระดับชั้นของผู้เรียน สามารถนำเนื้อหาและภาษาจากบทฟังไปใช้ในการสื่อสารได้ และด้านกิจกรรมที่มีบทสนทนาที่เข้าใจง่าย นักเรียนจับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ใจความและหาคำตอบจากบทสนทนาได้ สำหรับข้อเสนอแนะที่น่าสนใจคือควรมีการศึกษาเชิงกลวิธีการฟังในหลากหลายรูปแบบ เช่น การฟังข่าว การฟังจากละครและภาพยนตร์

จากงานวิจัยดังกล่าวพบว่ารูปแบบของแบบฝึกทักษะการฟังควรมีเนื้อหาที่เหมาะกับระดับผู้เรียน มีกิจกรรมที่เข้าใจง่าย และรูปแบบที่ชัดเจน และควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในรูปแบบกลวิธีการฟังที่หลากหลายขึ้น

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับทักษะการฟังและการพูดทำให้เห็นถึงความสำคัญของนวัตกรรมที่มีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน มีรูปแบบที่หลากหลายและน่าสนใจ การวัดและประเมินผลต้องชัดเจน และต่อเนื่องเพื่อให้เห็นพัฒนาการของผู้เรียน และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาในจุดที่บกพร่องของผู้เรียน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามกระบวนการพัฒนารูปแบบเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ซึ่งมีขั้นตอนในการวิจัยที่มีกระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างและหาคุณภาพจนได้นวัตกรรมที่สมบูรณ์นำไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งงานวิจัยที่ใช้กระบวนการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนาที่ผู้ศึกษาค้นคว้ามามีดังต่อไปนี้

อำพันธ์ ภูชมศรี (2556 : 124) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการประเมินพัฒนาการทางภาษาของนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประเมินพัฒนาการทางภาษาประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ คือ 1) มาตรฐาน/ตัวชี้วัด 2) กิจกรรมการประเมิน 3) วิธีการ/เครื่องมือ/เกณฑ์การประเมิน 4) ผู้ประเมิน 5) การประมวลผล 6) การแปลผลการประเมิน และรูปแบบการประเมินมีคุณภาพในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เพราะได้พัฒนาโดยการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ มีการทดลองใช้ และหาความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน

อารีย์ ปรีดีกุล (2553 : 150) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษตามหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ การวิจัยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักศึกษา สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยราชภัฏและศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และทดลองนำร่องเพื่อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

พิจารณาความเป็นไปได้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 ท่าน และทดลองนำร่องเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 30 คน ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

อนัญญา คูอาริยะกุล (2553 : 219) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึกภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประเมินการฝึกภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์การประเมิน 2) องค์ประกอบการประเมิน ประกอบด้วย มาตรฐานและตัวชี้วัด 3) ผู้ทำการประเมิน 4) กระบวนการดำเนินการ และ5) เกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน ส่วนรูปแบบการประเมินมีคุณภาพในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากทุกรายการ

จากการศึกษางานวิจัยที่ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนาพบว่ามีขั้นตอนหรือระยะในการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ คือ 1) สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและสัมภาษณ์หรือสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างรูปแบบโดยมีการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 3) ทดลองใช้รูปแบบ 4) ประเมินรูปแบบและปรับปรุงจนได้รูปแบบที่มีคุณภาพคือ เป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และมีความถูกต้อง การดำเนินการวิจัยลักษณะนี้เป็นการวิจัยแบบคุณภาพ ต้องการตรวจสอบคุณภาพและการศึกษาข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้มีประสบการณ์จากการประเมินในด้านนั้นๆ โดยตรง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Edele , Schotte and Stanat, (2015) ได้สร้างแบบประเมินความเข้าใจในการฟังภาษาแรกของนักเรียนคือ ภาษารัสเซีย และภาษาตุรกี ของนักเรียนระดับชั้นเกรด 9 ที่เป็นผู้อพยพมายังประเทศเยอรมนี ซึ่งแต่เดิมการประเมินส่วนใหญ่จะเป็นการประเมินด้วยเครื่องมือแบบอัตนัย (Subjective Instruments) มากกว่าแบบทดสอบแบบปรนัย (Objective Tests) ดังนั้นคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้มีการสร้างแบบทดสอบความสามารถของผู้อพยพลี้ภัยสองกลุ่มใหญ่ในประเทศเยอรมนีที่ใช้ภาษารัสเซียและกลุ่มผู้อพยพที่พูดภาษาตุรกี ซึ่งจากการวิจัยทำให้ได้แบบประเมินที่มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น

Tri Wahyuni Floriasti, (2013) ได้สร้างแบบฝึกทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาเอกวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่มีความมั่นใจในการพูด เนื่องจากกลัวการพูดผิด

และขาดการฝึกฝนทักษะการฟัง ทำให้ฟังไม่เข้าใจ ซึ่งชุดฝึกจะแยกเป็นทักษะการฟังและการพูด ในการฝึกฟัง จะให้นักศึกษาฝึกฟังเสียงของเจ้าของภาษาจนคุ้นชิน จนสามารถตอบคำถามจากสิ่งที่ฟังได้ ส่วนทักษะการพูด จะให้นักศึกษาแสดงบทบาทสมมติที่มีบทให้พูดตาม จากนั้นจึงเป็นการแสดงบทบาทสมมติที่ไม่มีบทพูดกำหนดให้ จากการทดสอบทักษะการฟังพูดของนักศึกษา พบว่า ในการพูดแบบเดี่ยวนักศึกษามีความวิตกกังวลทำให้มีความผิดพลาดมากกว่าในกิจกรรมที่เป็นการพูดมากกว่าหนึ่งคน เช่น ในการแสดงบทบาทสมมติ

Ableeva, (2010) ได้ศึกษาผลกระทบของการประเมินแบบพลวัตร (Dynamic Assessment) โดยมุ่งเน้นที่ทฤษฎีและวิธีการของการรับรู้ภาษาที่สอง การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ ไวก๊อตสกี้ (Vygotsky) โดยเฉพาะการขาดแคลนการประเมินวินิจฉัยทางภาษาและการพัฒนาความสามารถในการฟัง วิทยานิพนธ์ขยายความการประเมินแบบดั้งเดิมของการประเมินในการฟังจากบริบทภาษาต่างประเทศและการใช้การประเมินแบบพลวัตร (DA) เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟังผู้เรียน จากแนวคิดของ Vygotsky เรื่องพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) ซึ่งอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้และพัฒนาการ การจัดการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงระดับพัฒนาการ 2 ระดับ คือ ระดับพัฒนาการที่เป็นจริง (Actual Development Level) และระดับพัฒนาการที่สามารถจะเป็นไปได้ (Potential Development Level) ระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่เป็นจริงและระดับพัฒนาการที่สามารถจะเป็นไปได้เรียกว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) การพัฒนาจากความรู้ความเข้าใจจากมโนทัศน์โดยธรรมชาติไปสู่มโนทัศน์ที่เป็นระบบ จะต้องอาศัยสื่อกลางที่มีความหมาย (Mediation) ได้แก่ ภาษา (Language) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) และวัฒนธรรม (Culture) วิทยานิพนธ์สำรวจผลกระทบของการประเมินแบบพลวัตรในการปรับปรุงทักษะการฟังของนักศึกษามหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศและเปรียบเทียบผลการทดสอบกับการทดสอบแบบดั้งเดิม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพที่ซ่อนอยู่ในนักศึกษาในช่วงการประเมินแบบดั้งเดิมจะปรากฏออกมาในช่วงการประเมินแบบพลวัตร ทำให้ได้ทราบจุดที่ต้องปรับปรุงและช่วยให้ผู้เรียนได้แก้ไขปัญหาเหล่านี้ นอกจากการประเมินระดับความสามารถที่แท้จริงในการฟังของผู้เรียนแล้ว ยังเป็นการวินิจฉัยความสามารถ ระดับของพัฒนาการพร้อมไปกับการพัฒนาทักษะของผู้เรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Tammy Jung, Heidi Osterwalder and David Wipf, (2000) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวัดประเมินผลทักษะการฟังและการพูดวิชาภาษาต่างประเทศของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และพบว่า นักเรียนยังไม่มีแรงจูงใจในการฝึกฝนทักษะฟัง-พูด และขาดการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นยังพบปัญหาสำหรับครูในการประเมิน ซึ่งแม้ว่าจะมีมาตรฐานจากหลักสูตรส่วนกลางในระดับประเทศ แต่การนำมาประยุกต์ใช้ ครูผู้สอนยังไม่มีความชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาชุดร่างกิจกรรมสำหรับทักษะการฟัง-พูดที่ครูสามารถนำไปปรับใช้ได้ในชั้นเรียน รวมทั้งสร้างเกณฑ์การประเมินแบบรูบริค ซึ่งช่วยให้ครูมีเกณฑ์การให้คะแนนทักษะการฟัง-พูด รวมถึงการให้ผลการเรียนที่มีมาตรฐานมากขึ้น ส่วนนักเรียนก็เห็นความสำคัญของทักษะการฟัง-พูด มีเป้าหมายในการประเมินทักษะ จากหลักเกณฑ์การประเมินทำให้นักเรียนมีแนวทางในการประเมินที่ชัดเจนมากขึ้น

จากการค้นคว้าและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะการฟัง-พูด ทำให้ทราบถึงปัญหาในการประเมินทักษะฟัง-พูด ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนภาษาต่างประเทศ แต่กลับเป็นทักษะที่ประสบผลสำเร็จน้อยในการวัดประเมินผล เนื่องจากความกังวลในตัวผู้เรียนที่จะพูดสื่อสารออกมา หรือความไม่เข้าใจในสิ่งที่ได้ฟัง ในส่วนของครูก็ขาดเครื่องมือหรือรูปแบบการประเมินที่น่าสนใจ รวมทั้งขาดเกณฑ์การให้คะแนนที่มีมาตรฐาน ดังนั้นการพัฒนาการประเมินทักษะการฟัง-พูด จึงควรมีรูปแบบที่น่าสนใจสำหรับนักเรียน รวมทั้งมีเกณฑ์การให้คะแนนที่มีมาตรฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ในการพัฒนารูปแบบการประเมินทักษะการฟัง-พูดภาษาเยอรมันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY